

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні вказівки
з дисципліни «Українська мова як іноземна»
для самостійної роботи слухачів-іноземців підготовчого відділення
(підготовка до іспиту, II семестр)

«Узгоджено»

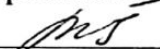
Зав. підготовчого відділення

 Кирнасівська Н.В.

«Затверджено»

на засіданні циклової комісії довузівської підготовки

Протокол № 4 від 27.11.2023 р.

Голова циклової комісії Воронежцева А.А.

«Затверджено»

на засіданні кафедри соціально-гуманітарних наук

Протокол № 4 від 28.11.2023 р.

Зав. кафедри соціально-гуманітарних наук Бубнов І.В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні вказівки
з дисципліни «Українська мова як іноземна»
для самостійної роботи слухачів-іноземців підготовчого відділення
(підготовка до іспиту, II семестр)

«Затверджено»
на засіданні кафедри соціально-гуманітарних наук
Протокол № 4 від 28.11.2023 р.

Методичні вказівки з дисципліни «Українська мова як іноземна» для самостійної роботи слухачів-іноземців підготовчого відділення (підготовка до іспиту, II семестр)

Укладачі: старші викладачі кафедри соціально-гуманітарних наук
Воронежцева А.А., Глушкова Н.М., ОДЕКУ, 2023. – 63 с. укр. мова

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Заняття 1. Одеса – місто, у якому я живу і навчаюсь	5
Заняття 2. Моє рідне місто.....	15
Заняття 3. Навчання на підготовчому відділенні ОДЕКУ.....	22
Заняття 4. Великий український учений.....	30
Заняття 5. Моя майбутня професія.....	40
Заняття 6. Свята українського народу.....	47
Заняття 7. Великий український поет Т.Г.Шевченко.....	52
Заняття 8. Мій улюблений вірш.....	60
ЛІТЕРАТУРА.....	63

ВСТУП

Представлені методичні вказівки призначені для слухачів-іноземців підготовчого відділення та спрямовані на надання допомоги слухачам при підготовці до іспиту з української мови за II семестр.

Користуючись даними матеріалами, учні зможуть самостійно скласти усне монологічне висловлювання на лексичну тему, передбачену робочою програмою з української мови, а також підготуватися до діалогу-розпитування з цих тем.

Активізуючи актуальні та важкі для іноземців граматичні форми та структури, діалоги та тексти, Методичні вказівки покликані сприяти закріпленню мовних зразків, розширенню словникового запасу слухачів.

Методичні вказівки можуть бути використані не лише студентами для самостійної роботи, а й викладачами української мови для аудиторних занять або для відбору текстів для домашнього читання.

Теми восьми запропонованих занять відбивають актуальні ситуації спілкування. Наведений лексико-граматичний матеріал відповідає вимогам базового рівня підготовки іноземних слухачів.

Кожне заняття включає словник, діалоги, тексти та питання з теми.

У словнику наводяться слова, словоформи та словосполучення, що відповідають темі. Дані лексичні одиниці далі представлені у діалогах та текстах. Діалоги є моделями різних видів спілкування. Тексти носять узагальнюючий характер і є моделлю усного монологічного висловлювання на певну тему. Наприкінці кожного заняття розміщені питання, які допоможуть слухачам при складанні власного монологічного висловлювання з відповідної тематики.

ЗАНЯТТЯ 1

ОДЕСА – МІСТО, У ЯКОМУ Я ЖИВУ І НАВЧАЮСЬ

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

адреса	одесит, одеситка, одесити
столиця	земляк, землячка, земляки
район	моряк
центр	градоначальник
вулиця	губернатор
площа	
проспект	
бульвар	сходи
перехід	<i>Потьомкінські сходи</i>
пам'ятник	дельфінарій
будівля	катакомби
вокзал	оборона
<i>Морський вокзал</i>	<i>оборона Одеси</i>
станція	<i>Музей оборони Одеси</i>
зупинка	захист
поліція	природа
посольство	<i>захист природи</i>
консульство	
банк	рідний (брат, місто)
пошта	міський
аптека	<i>міський парк</i>
поліклініка	центральний
готель	<i>центральна вулиця</i>
палац	археологічний
собор	героїчний
бібліотека	гостинний
виставка	
клуб	
музей	побувати
театр	відвідувати - відвідати (кого? коли?)
цирк	<i>відвідати земляка під час канікул</i>
зоопарк	домовлятися - домовитись
сад	оглядати - оглянути
платан	планувати
басейн	цікавитися (чим?)
стадіон	заснувати (що?)
курорт	віддавати перевагу - віддати перевагу

2. Прочитайте діалоги з теми: « Одеса – місто, в якому я живу та навчаюсь».

Діалог 1.

- Де ви були у суботу?
- У суботу ми були у кіно.
- Де ви були у неділю?
- У неділю ми були у театрі.
- Де ви були у вівторок?
- У вівторок ми були на стадіоні.

Діалог 2.

- Скажіть, будь ласка, що ви робитимете у неділю?
- У неділю ми підемо до зоопарку.
- А що ви робитимете наступної суботи?
- Наступної суботи ми поїдемо на екскурсію центром міста.

Діалог 3.

- Ви надовго приїхали до Одеси?
- На тиждень.
- Де ви плануєте побувати?
- Хотілося б побувати у центрі міста, у музеях, на пляжах.
- Ви хочете поїхати на екскурсію до катакомб?
- Звичайно!

Діалог 4.

- Скажи, будь ласка, які цікаві музеї є в Одесі?
- У нас їх дуже багато. Є історичні, є художні, наукові. Чим ти цікавишся?
- Я люблю історію.
- Тоді ти можеш піти до Археологічного чи Військово-історичного музею. Є музей просто неба – Меморіал героїчної оборони Одеси.
- Дякую.

Діалог 5.

- Джавідане, ти поїдеш завтра на Дерibasівську?
- Ні.
- Чому? Майже вся група поїде.
- А що сталося?
- Так завтра ж перше квітня.
- Я знаю. Це День сміху або, як кажуть, День дурнів. Усі жартують.
- А в Одесі це справжнє свято. Воно називається "Гуморина". Це фестиваль гумору та сміху. Цього дня на вулицях та у театрах міста виступають клоуни, артисти, музиканти, письменники. Одесити, великі та маленькі, одягають костюми та веселяться.
- На це цікаво подивитися. Я поїду з вами.
- Зустрінемося біля гуртожитку.

Діалог 6.

- Скажіть, яке місце в Одесі найкрасивіше?

- В Одесі багато гарних місць. Особисто мені подобається Приморський бульвар.

- Де він знаходиться?

- Він тягнеться вздовж моря. На початку Приморського бульвару знаходиться будівля Міської думи.

- Що ще є на Приморському бульварі?

- Там знаходяться пам'ятники, палаци, готель «Лондонський» та інші пам'ятки архітектури.

- Дякую за цікаву інформацію. Я обов'язково відвідаю Приморський бульвар.

Діалог 7.

- Джавідане, ти вже був у нашому Театрі опери та балету?

- Ще ні, але я знаю, що це один із символів Одеси.

- Так, цей театр знають не лише в Україні, а й у світі.

- Це сучасна будівля?

- Ні, театр збудували ще 1887 (тисяча вісімсот вісімдесят сьомого) року. Будівля прикрашена скульптурами. Дуже гарний зал для глядачів. Там на стелі висить величезна люстра, саму стелю прикрашають картини, багато позолоти.

- Які спектаклі йдуть у театрі?

- Особисто я віддаю перевагу балетам. Але там можна послухати опери. Також у театрі бувають концерти.

Діалог 8.

- Мишко, коли ти народився?

- Я народився у 2000 (двотисячному) році.

- А де ти народився?

- В Одесі. Це моє рідне місто.

- Ти любиш Одесу?

- Я закоханий у моє рідне місто, як і всі одесити. Ми, одесити, особливі люди.

- Це чому?

- Тому що вся Україна знає, що в Одесі живуть найвеселіші та життєрадісні люди. Знаєш, чому мене назвали Михайлом? Тому що є відома пісня «Ти одесит, Мишко». А в цій пісні такі слова:

Ти одесит, Мишко,
А це означає,
Що не страшні тобі
Ні горе, ні біда.
Ти ж моряк, Мишко.
Моряк не плаче
І не втрачає бадьорість духу
Ніколи.

- Хто ж написав цю чудову пісню?
- Леонід Утьосов, теж одесит. Пам'ятник Утьосову ти можеш побачити на Дерибасівській біля Міського саду. І, звичайно, в Одесі є музей Утьосова у будинку, де він народився та жив.

Діалог 9.

- Мишко, чому Одесу називають курортом?
- Бо тут м'яке морське повітря, тепле Чорне море. Тут є санаторії, будинки відпочинку.
- Зрозуміло. А які пляжі найпопулярніші?
- Загалом в Одесі десять пляжів. Найбільш багатолюдні пляжі – це Аркадія, Ланжерон, Дельфін, Золотий беріг та Лузанівка.
- А ти знаєш скільки парків у вашому місті?
- У нас 7 великих парків та багато скверів. Одеса – зелене місто.

3. Прочитайте тексти з теми: «Одеса – місто, в якому я живу та навчаюсь».

Текст 1.

ПОЇЗДКА ДО ОДЕСИ

Ахмед – студент підготовчого факультету Харківського університету. Він приїхав до України з Лівану.

Під час зимових канікул він вирішив відвідати свого земляка Саміра, студента першого курсу Одеського екологічного університету.

Він вирішив поїхати до Одеси поїздом. Ахмед зателефонував другу та попросив зустріти його на вокзалі.

Коли друзі зустрілися, вони поїхали до гуртожитку Саміра на таксі. У гуртожитку вони поснідали та пішли оглядати центр міста.

Ахмеду дуже сподобалися Одеський театр опери та балету, Потьомкінські сходи та, звичайно, вулиця Дерибасівська.

Наступного дня друзі їздили до дельфінарію та на Морський вокзал.

Ахмедові дуже сподобалася Одеса. Друзі домовилися, що влітку Ахмед приїде до Одеси ще раз.

Подивіться на фото. Розкажіть про Одеський академічний театр опери та балету. За потреби скористуйтеся допомогою матеріалів діалогу 7 та інтернету.

Одеський академічний театр опери та балету

Текст 2.

Щосуботи ми зазвичай ходимо на екскурсії. Сьогодні у нас була екскурсія Приморським бульваром.

Ми зустрілися біля театру. Потім пішли у бік Археологічного музею. Оглянули гарну статую біля музею та вийшли на Приморський бульвар.

Потім ми пішли вздовж моря Приморським бульваром. Трохи посиділи, помилувалися прекрасними будинками, відпочили і вийшли до Потьомкінських сходів. Оглянули пам'ятник Дюку (так називають в Одесі француза де Рішельє, одного із засновників міста). Помилувалися видом на морвокзал.

Викладач запропонувала піти далі, але ми дуже втомилися, тож пішли пообідати у Макдональдс на Дерибасівську.

Повернулися додому по обіді, не дуже пізно. Нам сподобалася екскурсія.

Уважно роздивіться фото. Тут іноземні студенти підготовчого відділення ОДЕКУ під час екскурсії. Чи не впізнасте ви ваших друзів, викладачів?

На морі

Іноземні слухачі Одеського державного екологічного університету під час екскурсії центром Одеси. Потьомкінські сходи.

Текст 3.

Одеса – велике місто на півдні України. У місті є кілька театрів. Один із них – знаменитий Театр опери та балету, один із найкрасивіших у світі. Він знаходиться неподалік вулиці Дерибасівської.

Студент із Китаю Сяолінь давно мріяв піти до цього театру. Нарешті він купив для себе та свого друга квитки на балет.

Друзі прийшли до театру за 15 хвилин до дзвінка. Вони хотіли оглянути театр. Після дзвінка вони увійшли до гарної зали, сіли в другому ряду. Після третього дзвінка спектакль розпочався. Балет дуже сподобався друзям.

Після вистави Сяолінь та його друг сиділи у маленькому кафе та пили чай. Там вони зустріли своїх земляків, які теж дивилися балет.

Наступної неділі всі разом підуть до театру ще раз, але будуть слухати оперу

Текст 4.

Зараз я живу і навчаюсь в Україні, у місті Одесі.

Увечері я та мій друг гуляємо разом. Мій друг показав мені стадіон, музей, медичний університет. Зараз я знаю, що Одеса – це велике та красиве місто. Воно розташоване на півдні України на березі Чорного моря.

Море називається Чорним, але насправді воно тепле, синє. Воно дуже велике. Напевно, я не можу пояснити, яке воно. Море, як і небо, треба бачити. Море треба відчувати. Наразі я дуже добре розумію одеситів, коли вони кажуть, що не можуть жити без моря.

Текст 5.

Мене звать Микола Петров . Я народився в Одесі в серпні 2001 року (дві тисячі першого) року. У вересні 2007 (дві тисячі сьомого) року, коли

мені було шість, я почав учитися у школі. У 2017 (дві тисячі сімнадцятому) році я закінчу школу і вступатиму до Одеського екологічного університету. Чому я вибрав саме цей університет? Адже в Одесі дуже багато вищих навчальних закладів: Морська академія, Консерваторія, Академія зв'язку тощо. Але мені здається, що зараз дуже важлива проблема – захист природи.

Розкажіть, якими проблемами займається Одеський державний екологічний університет.

Текст 6.

Одеса – багатонаціональне місто. Коли будували місто, слов'яни, греки, німці, французи, євреї та люди інших національностей заселяли нове місто. І зараз у назвах районів, вулиць збереглися назви багатьох національностей. Наприклад, Арнаутська, Грецька, Болгарська, Єврейська вулиці, Польський узвіз, Італійський, Французький бульвари, Молдаванка.

Мешканці Одеси завжди дружелюбні та раді гостям.

Історична частина міста схожа на європейські міста: Париж, Рим, Прагу, Неаполь. І двісті років тому і тепер Одеса сприймається як шматочок Європи.

Текст 7.

ПАМ'ЯТНИК РІШЕЛЬЄ

У центрі Приморського бульвару знаходиться найзнаменитіша одеська пам'ятка – Дюку де Рішельє, одному із засновників Одеси. Герцог Рішельє був градоначальником та військовим губернатором з 1803 (тисяча вісімсот третього) по 1814 (тисяча вісімсот чотирнадцятий) роки. Це був «золотий вік» Одеси, місто швидко будувалося, розвивалися ремесла та сільське господарство, було відкрито школи, гімназію. Ріс Одеський порт.

І 1827 (тисяча вісімсот двадцять сьомого) року вдячні одесити встановили на Приморському бульварі пам'ятник Рішельє. Статуя символічна: герцог Рішельє простягає руку всім, хто приїжджає до гостинного міста.

Навпроти пам'ятника Рішельє розпочинаються Потьомкінські сходи. Їхня довжина 142, а висота 30 метрів. Раніше вони налічували 200 сходинок, а зараз – 192. Широкі майданчики розташовані так, що знизу видно лише маленькі сходинок, а зверху лише широкі майданчики.

Сходи начебто з'єднують море, місто та небо.

Пам'ятник Рішельє

Текст 8.

ВУЛИЦІ ОДЕСИ

Вулиці Одеси можуть розповісти багато цікавого.

ДЕРИБАСІВСЬКА

Про цю вулицю знає багато хто. Про неї знають навіть ті, хто не бував у Одесі.

Відомі вулиці є і в інших містах: Хрещатик – у Києві, Єлисейські поля у Парижі.

За розмірами Дерибасівську, звісно, не можна порівняти із цими вулицями – гігантами, але вона так само популярна, як і вони. Вулиця має ім'я першого містобудівника Одеси Дерибаса.

У різний час на Дерибасівській жило багато відомих людей. Наприклад, учений-хімік Д. І. Менделєєв, хірург Н. І. Пирогов.

Дерибасівська не дуже велика, але красива та зелена вулиця. Уздовж вулиці ростуть великі липи. На Дерибасівській багато магазинів, ресторанів, кафе. Тут знаходиться Міський сад, у саду є фонтан. У вихідні дні в саду грає оркестр і люди танцюють та слухають музику. Дерибасівська – це улюблена вулиця одеситів.

А ви гуляли Дерибасівською? Розкажіть про неї.

Дерибасівська. Міський сад

ВУЛИЦЯ АКАДЕМІКА ФІЛАТОВА

Володимир Петрович Філатов – засновник Одеського інституту хвороб очей. Його ім'я відоме у всьому світі. Тисячам людей в Інституті Філатова повернули зір. Понад півстоліття знаменитий академік жив і працював в Одесі.

ВУЛИЦЯ АКАДЕМІКА КОРОЛЬОВА

Є в Одесі вулиця академіка Корольова. Сергій Павлович Корольов – видатний конструктор космічних кораблів. В Одесі Сергій навчався, у науковій бібліотеці читав книги, вивчав історію авіації.

Текст 9.

Одеса – велике чудове місто на березі Чорного моря. Тисячі українців та гостей України влітку відпочивають та покращують здоров'я на цьому курорті.

Сучасну Одесу заснували у ХУ111 (вісімнадцятому) столітті, але люди жили тут і раніше.

В Одесі є старі та нові райони. Старі – це Молдаванка, Пересип, а нові – Таїрове, Котовського.

У місті завжди мешкали творчі люди: письменники, музиканти, художники, вчені.

Одеса – місто культури та науки. Тут багато театрів, музеїв, бібліотек, навчальних закладів. Гордість міста – знаменитий Театр опери та балету. У цьому театрі виступали багато відомих людей. В Одесі є кіностудія.

Одеса – це південна перлина країни. Тут і у сусідньому Чорноморську працюють великі морські порти.

Текст 10.

ОДЕСА – КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ

Одеса – культурний центр України.

Сьогодні у місті 9 театрів, 18 кінотеатрів, 18 музеїв, 35 бібліотек, філармонія, цирк, дитячі музичні та мистецькі школи.

Одеська музична школа імені Столярського* відома не тільки в Україні, а й у всьому світі. Тут навчаються талановиті діти, які згодом стануть відомими музикантами. Школа заснована у 1897 (тисяча вісімсот дев'яносто сьомому) році.

Одеська художня школа носить ім'я художника Костанді, який багато зробив для створення цієї школи у 1865 (тисяча вісімсот шістдесят п'ятому) році. Нині багато дітей навчаються малювати, ліпити, вивчають історію живопису та архітектури у цій школі.

Одеське музично-хореографічне училище імені Данькевича** – найстаріше та найвідоміше у всій Україні. Талановиті музиканти та танцюристи навчаються тут. На факультеті хореографії є два відділення: класичний балет та народний танець. Більшість викладачів училища у минулому знамениті танцюристи, музиканти, а зараз навчають молодь.

Найвідомішою бібліотекою міста є наукова бібліотека. Вона була заснована у 1883 (тисяча вісімсот вісімдесят третьому) році і знаходиться у чудовій будівлі – пам'ятнику архітектури. Величезний світлий читальний зал відвідують тисячі людей, вони можуть користуватися не лише сучасними, а й рідкісними старовинними книгами. Жодні сучасні засоби інформації не замінять живого спілкування з книгою, тому бібліотека завжди буде осередком культури.

На даний час в Одесі 9 театрів, які показують вистави як для дорослих, так і для дітей.

Особливу популярність серед одеситів має Одеська філармонія. У цьому чудовому старовинному будинку унікальний за акустикою зал. Тут регулярно проводяться концерти, музичні вечори.

Влітку до міста приїжджають на гастролі багато популярних театрів, музичних та хореографічних колективів з багатьох міст.

Примітки:

* Столярський – скрипаль-педагог

** Данькевич – український композитор, диригент, педагог

4. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь про Одесу- місто, у якому ви живете та навчаєтесь.

Де знаходиться Одеса? Це велике чи маленьке місто? Коли була заснована Одеса? Чому люди приїжджають сюди відпочивати? Які райони є в Одесі? Які вулиці є у місті? Які одеські пам'ятки ви знаєте? Чому кажуть, що Одеса – місто культури та науки? Які музеї є в Одесі? Який театр є гордістю Одеси? Які учбові заклади є в Одесі? Чому кажуть, що Одеса – південна перлина країни? Яке місце вам подобається?

5.Згадайте, що ще ви знаєте про Одесу. Для цього повторіть УРОК 8 «Моє улюблене місце в Одесі» (Методичні вказівки для самостійної роботи слухачів з підготовки до екзамену за 1 семестр - для слухачів – іноземців підготовчого відділення з дисципліни «Українська мова як іноземна» - Частина 1.)

ЗАНЯТТЯ 2

МОЄ РІДНЕ МІСТО

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

цар	стародавній
олень	промисловий
мандрівник	культурний
ворог	<i>промисловий та культурний центр</i>
лось	рогатий
джерело	
<i>гаряче джерело</i>	
легенда	
горе	
статуя	
чаша	
меч	
національність	полювати
положення	наказувати - наказати
<i>географічне положення</i>	заснувати (що? де? коли?)
собор	руйнувати - зруйнувати
лавра	
версія	
визначна пам'ятка	

2. Прочитайте діалоги з теми: «Моє рідне місто».

Діалог 1.

-Скажіть, будь ласка, які міста в Україні найстаріші?

-Наприклад, Чернігів.

-Де знаходиться це місто?

-На правому березі Десни.

-А чому воно називається Чернігів?

- Є кілька версій. Але, звичайно, назва походить від слова "чорний".

Діалог 2.

-Подивися на фото. Це українське місто Рогатин.

-Коли було засноване це місто?

- Ще у 12 (дванадцятому) віці.
- Чому воно так називається?
- Є легенда, як лось (рогатий) допоміг знайти дорогу додому дівчині, доньці князя. На тому місці, де дівчина зустріла лося, заснували місто Рогатин.

Діалог 3.

- Коли був заснований Київ – столиця України?
- Це стародавнє місто. Йому більше 1500 (тисячі п'ятисот) років.
- Скільки жителів в українській столиці?
- 5 мільйонів.
- Які пам'ятки є в Києві?
- Обов'язково треба подивитися Золоті ворота, Софійський собор. Є багато інших цікавих місць.

Діалог 4.

- Добрий день! Вчора була неділя. Як ви відпочили?
- Прекрасно! Ми цілий день гуляли по Києву.
- Де ви були? Що бачили?
- Наші земляки, які навчаються в університеті імені Шевченка, показали нам центр міста. О десятій ранку ми зустрілися у парку Тараса Шевченка і оглянули пам'ятник Шевченка. Потім ми пішли пішки по Володимирській вулиці.
- А що ви ще бачили?
- «Золоті ворота». Але ми не зрозуміли, що таке «Золоті ворота».
- Це історична пам'ятка 11 сторіччя. Десять століть назад це був головний вхід у Київ.
- Дякую. Зараз зрозуміло.

Діалог 5.

- Ви бачили наш знаменитий Софійський собор?
- Так, він дуже красивий. Нам розповіли, що в 11 столітті собор був центром культурного життя Київської Русі. Там була перша бібліотека, там переписували та перекладали книги. Князь Ярослав Мудрий відкрив у соборі школу.
- А які ще собори є в Києві?
- Недалеко від Софійського собору розташовані Золотоверхий Михайлівський собор й Андріївська церква. Ще є чудовий Володимирський собор.

Діалог 6.

- Ви бачили пам'ятник засновникам Києва? Який він?
- Це три брата і сестра, які пливають в човні. Місто Київ носить ім'я старшого брата. Він був князем. Його звали Кий. Київ - Місто Кия.

Діалог 7.

- У вас була екскурсія. Ви побачили найцікавіші місця Києва. Вам сподобалося місто?

- Так, наступного тижня ми хочемо оглянути Печерську Лавру - стародавній християнський монастир.

- Ви знаєте, де він знаходиться?

- Треба від Європейської площі піднятися вгору. А потім пройти повз парку Слави.

- Ви робили фотографії?

- Ми багато фотографували, коли бачили красиві будівлі і місця.

Діалог 8.

- Як називається головна вулиця Києва?

- Хрещатик.

- Що там знаходиться?

- Там знаходиться центральний телеграф, поштамт, універмаг, є багато магазинів та ресторанів.

- А де розташований університет імені Шевченка?

- На Володимирській вулиці. Червона будівля університету - це пам'ятка архітектури. Університет заснований у 1834 (тисяча вісімсот тридцять четвертому) році.

Діалог 9.

- Що це за пам'ятник?

- Це пам'ятник видатному історичному, політичному та державному діячеві Михайлу Грушевському.

- А де знаходиться пам'ятник Шевченку?

- У парку, котрий розташований навпроти університету.

Діалог 10.

- Як називається ця площа?

- Це площа Святої Софії.

- А що це за пам'ятник у центрі площі?

- Вершник на коні - це відомий політичний діяч, гетьман України Богдан Хмельницький. У 17 столітті він очолював визвольну боротьбу українського народу.

Діалог 11.

- У якому місті Китаю знаходиться музей теракотових фігур?

- Цей унікальний музей знаходиться у стародавньому місті Сіань.

- Скільки експонатів у музеї?

- Тут 7400 (сім тисяч чотирьох) фігур воїнів і коней, а також 90 (дев'яносто) колісниць.

Діалог 12.

- Я чув, що в місті Цюйфу (провінція Шаньдун) є храм Конфуція. І

що це знаменитий храм.

-Так, це так. Ви знаєте, що Конфуцій є великим китайським філософом. Цей храм - священне місце для його послідовників. У храмі 466 (чотириста шістьдесят шість) залів.

Діалог 13.

-Джавідане, ти приїхав з Азербайджану?

-Так.

-Як називається столиця твоєї країни?

-Баку.

-Які пам'ятки є в Баку?

-Їх дуже багато. Але я вважаю, що головна пам'ятка Баку – це Дівоча башта. Легенда розповідає, що з вершини цієї вежі кинулася в море дівчина.

-Чому це трапилось?

-Причина, як во багатьох легендах, нещасне кохання.

3. Прочитайте тексти з теми: «Мое рідне місто».

ТБІЛІСІ

(Легенда)

Якось, коли грузинський цар Вахтанг полював у горах, він поранив оленя. Олень упав на землю, а потім підвівся і втік у ліс. І тоді цар побачив гаряче джерело. Це його вода вилікувала оленя.

Поруч із цим гарячим джерелом цар наказав побудувати місто і назвав його Тбілісі, що значить "Тепле місто".

Так каже легенда. Тисячу п'ятсот років тому було засноване місто Тбілісі – столиця Грузії.

- Прекрасне місто Тбілісі! – казали мандрівники, які бачили це місто.

- Прекрасне місто Тбілісі! - повторювали вороги.

Воно багатьом подобалося - галасливе, багате, сонячне «Тепле місто».

Це було його щастям і його горем. Сорок разів руйнували його вороги ісорок разів його будували знову.

На високій горі в сьогоднішньому Тбілісі стоїть величезна статуя жінки. В одній руці у неї чаша, в іншій – меч. Чаша з вином – для друзів, меч – для ворогів.

Так ця статуя розповідає про історію і характери жителів стародавнього міста.

Дайте відповіді на питання по тексту:

1. Де полював грузинський цар Вахтанг?
2. Чому олень підвівся і втік у ліс?
3. Що побачив цар, коли олень втік ?
4. Де цар наказав заснувати місто?

5. Що значить слово "Тбілісі"?
6. Що говорили мандрівники, які бачили це місто?
7. Що говорили про місто вороги?
8. Яка статуя стоїть зараз на високій горі у Тбілісі?
9. Про що розповідає ця статуя?

Текст 2.

СУЧАСНЕ ТБІЛІСІ

Сьогоднішнє Тбілісі, столиця Грузії, - великий промисловий та культурний центр. У цьому місті живуть зараз більше мільйона жителів - грузини, вірмени та азербайджанці, білоруси та українці – усьогобільше 50 (п'ятдесяти) національностей.

З кожним роком змінюється стародавнє місто. Виростають нові сучасні будівлі.

Змінюється місто, але не змінюється характер його мешканців. Тбілісець зазвичай знає кілька мов. Він образиться, якщо ви відмовитеся пообідати разом з ним або випити пляшку вина. Він охоче розповість вам про себе та свою сім'ю, поговорить про нові спектаклі та книги. І він обов'язково захоче показати вам своє Тбілісі: зелене, сонячне - «Тепле Місто».

Дайте відповідь на питання по тексту:

1. Яким містом є сьогоднішнє Тбілісі?
2. Хто живе в Тбілісі?
3. Як змінюється місто?
4. Який характер тбілісців ?

Текст3.

ПЕКІН

Столиця Китаю – місто Пекін. Це велике сучасне місто. У ньому мешкає близько 20 (двадцяти) мільйонів чоловік. Пекін дуже давнє місто і дуже цікаве. У ньому знаходиться так зване «Заборонене місто» – комплекс імператорських палаців. Це дев'ять тисяч старовинних будівель. 500 років тут жили лише імператор та його сім'я. Прості люди не могли заходити на територію "Забороненого міста". Зараз у багатьох палацах розміщуються музеї. «Заборонене місто» оточене ровом з водою, який називається "Золота вода". У центрі Пекіна знаходиться площа Таньаньмін. На цій площі знаходиться Музей китайської революції. Поруч історичний музей Китаю. Туристи з задоволенням відвідують популярні ринки столиці «Шовковий», «Перлинний».

Текст 4.

КИЇВ

Київ є столицею України. Він має зручне географічне становище. Місто знаходиться на березі Дніпра. Річка ділить Київ на дві частини: північну та південну.

Київ - це дуже старе місто. Йому більше 1500 (тисячі п'ятисот) років.

Його заснували в п'ятому віці. Це одне з найстаріших міст Європи.

І зараз у місті можна побачити пам'ятники стародавнього Києва, наприклад, Києво-Печерську лавру, Софійський собор та інші.

Сучасний Київ - величезне місто. Він постійно зростає. Заразу ньому живе більше, ніж два мільйони людей.

Київ – промислове місто. У ньому багато заводів та фабрик. Заводи Києва виробляють машини, літаки, годинники, телевізори.

Київ - науковий центр України. Тут працює Академія наук, велика кількість наукових інститутів. У всьому світі знають імена вчених України - Президента Академії наук Б.Є.Патона, авіаконструктора О.К.Антонова і інших. У Києві є більше 20 (двадцяти) вищих навчальних закладів, багато шкіл, коледжів, інститутів.

Київський національний університет імені Т.Г.Шевченка – один із самих старих університетів. Його відкрили в 1834 (тисяча вісімсот тридцять четвертому) році. Тут зараз працює підготовчий факультет для іноземних студентів. Кожен рік сюди приїжджають вчитися студенти з різних країн світу.

Київ – культурний центр. Тут багато театрів, кінотеатрів, музеїв. Наприклад, Історичний музей, Музей українського мистецтва, Музей Шевченка та ін. У місті багато пам'ятників. Головна вулиця – Хрещатик.

У Києві є найзручніший вид транспорту – метро. Сучасний Київ - зелене місто. Тут дуже багато садів та парків, тому часто кажуть, що Київ – місто-сад.

а) Дайте відповіді на питання по тексту:

1. Яке географічне становище має Київ?
2. На березі якої річки він знаходиться?
3. Коли заснували місто?
4. Що роблять на заводах та фабриках міста?
5. Чому Київ - науковий центр України?
6. Коли відкрили Київський університет?
7. Які музеї Києва ви можете назвати?
8. Як називається головна вулиця Києва?
9. Чому кажуть, що Київ - місто-сад?

б) Перекажіть текст.

в) Розгляньте наведені малюнки і фото. Скористайтесь матеріалами уроку і розкажіть, що ви знаєте про ці пам'ятки.

Золоті ворота

Києво-Печерська лавра

Пам'ятник засновникам Києва

Текст 5.

Баку – столиця Азербайджанської Республіки, найбільший порт на Каспійському морі і найбільше місто на Кавказі .

Баку розташований на південному березі Апшеронського півострова .

Клімат Баку - це спекотне сухе літо, прохолодна зима та рідкі опади.

Місто має давню історію. Сьогодні Баку - великий економічний та культурний центр Закавказзя, населення якого близько двох мільйонів.

Недалеко від міста розташовані основні нафтові і газові родовища Азербайджану. Тут працюють великі нафтогазові компанії світу.

У столиці Азербайджану кілька університетів, театрів, багато музеїв, пам'ятників. Є пам'ятник Тарасу Шевченку.

У Баку проживають азербайджанці, українці, курди, лезгини, євреї, грузини, турки.

Визначні пам'ятки міста - це Зоопарк, площа Державного прапору, Дівоча Вежа - давня споруда у прибережній частині «Старого міста», Палац Ширваншахів XV століття, Бакинська телевежа заввишки 310 метрів і інші.

У місті є кілька старих і нових мечетей, церков.

У червні 2015 року місто приймало Перші Європейські ігри . У них брали участь спортсмени із 50 країн. Церемонія відкриття Європейських

ігор відбулася 12 червня 2015 року на Олімпійському стадіоні.

Найбільш популярним видом спорту у місті, як і на всій території Азербайджану, є футбол.

5. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь про ваше рідне місто.

У якому місті ви живете? Де воно знаходиться? Скільки людей живе в нім? Чи є ваше місто промисловим і культурним центром? Чи багато в ньому історичних та архітектурних пам'яток? Що ви можете про них розповісти? Скільки музеїв, театрів, кінотеатрів у вашому місті? Скільки в нім заводів, фабрик? Які нові будівлі у вашому місті побудовані нещодавно? Як ви думаєте, яким стане ваш місто через 20 років?

ЗАНЯТТЯ 3

НАВЧАННЯ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ОДЕКУ

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

ВНЗ	еколог
навчальний заклад	синоптик
освіта	океанолог
факультет	
<i>підготовчий факультет</i>	менеджер
відділення	
<i>підготовче відділення</i>	
слухач	
підготовка	закордонний
<i>довузівська підготовка</i>	<i>закордонні країни</i>
освіта	
<i>вища освіта</i>	
гідрометеорологія	заснувати <i>що?</i>
екологія	<i>заснувати університет</i>
комп'ютерні науки	<i>університет заснований в 1932 році</i>
комплекс	перейменувати - перейменувати
<i>спортивний комплекс</i>	
складність, труднощі	
<i>відчувати труднощі</i>	буквально
увага	
<i>звертати - звернути увагу</i>	

2. Прочитайте діалоги з теми: «Навчання на підготовчому відділенні ОДЕКУ».

Діалог 1.

- Фахао, як ти запам'ятовуєш нові слова?

- Я завжди пишу нові слова багато разів. Тільки так я можу їх запам'ятати.

- А ти, Джавідане?

- Я роблю картки і на них пишу нові слова та приклади з ними, а на звороті пишу їх переклад. Я дивлюся ці картки постійно і знаю вже дуже багато слів.

- Лісяо, а що ти робиш?

- Я люблю складати із новими словами фрази. А ще я групую слова на теми. Іноді я уявляю якусь історію, пов'язану з цим словом. Це мені дуже допомагає.

Діалог 2.

- Хайсаме, що для тебе важче: навчитися говорити, розуміти, читати або писати українською?

- Для мене важче всього розуміти зі слуху. Читати зовсім неважко.

- А граматика тобі допомагає? Ти пам'ятаєш про граматику, коли говориш?

- Коли розмовляю, я намагаюся не думати про граматику. А коли пишу, думаю, як написати без помилок.

Діалог 3.

- Туане, якщо ви зустрічаєте в тексті незнайоме слово, чи завжди ви дивитесь у словник?

- Так, я завжди дивлюсь у словнику значення кожного слова, а ви?

- Ні, я думаю, що не треба кожне нове слово шукати у словнику. Коли я читаю текст, для мене важливо зрозуміти загальний зміст тексту. Треба добре розуміти найбільш важливі слова. Я шукаю у словнику слова, без яких не розумію зміст.

Діалог 4.

- Лейло, що для тебе важче: фонетика або граматика?

- Звичайно, фонетика. Іноді мені здається, що я говорю правильно, а викладач і мої друзі не розуміють, що я сказала.

- Що ти робиш, щоб не допускати фонетичних помилок?

- Я слухаю і повторюю спеціальні вправи. Вони є на диску і в телефоні.

Діалог 5.

- Саїде, що ви робите в Одесі?

- Я приїхав до України, щоб навчатися. Спочатку мені треба вивчити мову, щоб розуміти викладачів, читати підручники.

-Як ти вчиш мову?

- Я займаюся на підготовчому відділенні Одеського державного екологічного факультету. Для нас головне - вивчити мову.

-А крім цього?

-Ще ми вчимо різні предмети українською мовою: математику, економіку, економічну географію та інші.

Діалог 6.

-Що ви знаєте про ваше підготовче відділення?

- Наше відділення – це частина Одеського екологічного університету. Університету вже 92 роки, а відділенню - 33.

-Хто навчається на підготовчому відділенні?

-Студенти з різних країн світу. В останні роки у нас багато студентів із В'єтнаму, Китаю, Азербайджану, Туркменії, Молдови.

3. Прочитайте тексти з теми: «Навчання на підготовчому відділенні ОДЕКУ».

Текст 1.

Це вулиця Львівська. Тут розташований Одеський екологічний університет. Тут наш підготовчий факультет. Це другий поверх. Тут довгий та широкий коридор. Ліворуч і праворуч двері. Там аудиторії. Ось наша аудиторія №215. Тут займається наша група.

Наша аудиторія невелика, але світла та тепла. Ми відчиняємо двері. Прямо велике вікно. Праворуч дошка. На дошці крейда і ганчірка. Наша дошка чиста.

Текст 2.

Мене звати Май. Я студентка. Я вивчаю українську мову на підготовчому відділенні Одеського екологічного університету. Я навчаюсь у першій групі.

У нашій групі – п'ять студентів. Ахмед приїхав із Лівії. Він араб. Його рідна мова арабська. Саїд із Туреччини. Його рідна мова турецька. Сяо Му та Цзан Фахао – китайці. Їхня рідна мова китайська.

Тут, в Одесі, ми всі вивчаємо українську мову. Наші робочі дні – понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця. А субота та неділя – це наші вихідні.

На підготовчому відділенні ми вивчаємо не лише українську мову, а й інші предмети.

Ми багато займаємося в аудиторії та вдома. Наш викладач української мови каже, що ми молодці.

Текст 3.

Якщо ви хочете здобути освіту в Україні, ви повинні багато займатися українською мовою. Ви повинні щодня слухати радіо, дивитися телевизор та

намагатися зрозуміти, про що йдеться у теле- та радіопрограмах. Ви повинні читати газети та журнали. Не лініуйтеся працювати зі словником! Якщо ви хочете добре вивчити мову, без словника ви не зможете цього зробити.

Щодня розмовляйте з українськими людьми та студентами-іноземцями. Не страшно, якщо вони іноді вас не розуміють. Спробуйте висловити свою думку іншими словами.

Примусьте себе думати українською мовою. Подумки перекладайте слова та речення з однієї мови на іншу.

У вивченні мови головне – регулярність. Щодня вивчайте нові слова, які ви чуєте у розмові чи зустрічаєте у текстах. Не лініуйтеся записувати

Текст 4.

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

У 2024 (дві тисячі сімнадцятому) році виповнилося 92 роки Одеському державному екологічному університету.

Університет був заснований 1 травня 1932 року (тисяча дев'ятсот тридцять другого) року в тодішній столиці України місті Харкові. Він називався інженерним гідрометеорологічним інститутом.

На початку війни інститут був евакуйований до міста Ашхабад, а в 1944 (тисяча дев'ятсот сорок четвертому) році переїхав з Ашхабада в Одесу. Його перейменували на Одеський гідрометеорологічний інститут (ОГМІ або гідромет).

Цю стару назву можна почути і зараз, хоча з 9 (дев'ятого) серпня 2001 року (дві тисячі першого) року навчальний заклад називається Одеський державний екологічний університет (ОДЕКУ).

ВНЗ готує фахівців із вищою освітою в галузі гідрометеорології, екології, комп'ютерних наук та ін.

Ще в 1952 (тисяча дев'ятсот п'ятдесят другому) році в навчальному закладі почали підготовку фахівців для зарубіжних країн. З 1991 (тисяча дев'ятсот дев'яносто першого) року почало працювати підготовче відділення, де займаються іноземні громадяни, які хочуть навчатися у вузах України.

У 1996 (тисяча дев'ятсот дев'яносто шостому) році було створено відділення довузівської підготовки, на якому навчаються громадяни України та іноземці, які хочуть продовжувати навчання в ОДЕКУ або інших вищих навчальних закладах.

Дайте відповідь на запитання по тексту:

1. У якому році виповнилося 92 роки ОДЕКУ?
2. Коли і де було засновано цей університет?
3. Як він називався спочатку?
4. Куди було евакуйовано інститут під час війни?
5. Коли вуз переїхав до Одеси?
6. Як називається навчальний заклад зараз?

7. Кого готує ОДЕКУ?
8. З якого року університет проводить підготовку іноземних громадян?
9. Хто зараз навчається на факультеті довузівської підготовки?

Текст 5.

ДОВУЗІВСЬКА ПІДГОТОВКА В ОДЕКУ

Іноземці, які приїжджають до України вчитися, спочатку вивчають українську мову. Мовну підготовку вони одержують на підготовчих факультетах (відділеннях) чи факультетах (відділеннях) довузівської підготовки.

На підготовчому відділенні ОДЕКУ іноземні слухачі навчаються десять місяців. Навчальний рік ділиться на два семестри. У січні слухачі складають заліки та один іспит. Вони складають іспит з найважливішого предмета на цьому факультеті – української мови. У червні слухачі складають кілька іспитів.

На ПВ (підготовчому відділенні) іноземні слухачі вивчають як мову, так і інші предмети. Слухачі, які навчатимуться у медичному університеті, вивчають біологію, хімію, математику, фізику. Слухачі, які хочуть стати інженерами, не вивчають біологію, а вивчають креслення та інформатику. Майбутні економісти вивчають економічну географію та економіку. Вони повинні багато і серйозно займатися в університеті, бібліотеці та вдома.

Слухачі не лише навчаються, а й відпочивають. У вільний час вони займаються різними видами спорту, відвідують цікаві екскурсії.

На підготовчому відділенні ОДЕКУ навчаються слухачі з багатьох країн: Китаю, В'єтнаму, Азербайджану, Туркменії, Сирії, Лівії, Лівану та ін. Коли слухачі закінчать ПВ, вони продовжать навчання у різних вишах України. Деякі залишаться навчатися в ОДЕКУ.

Одеський державний екологічний університет – це сучасний ЗВО. Тут є різні лабораторії, комп'ютерні класи, спортивний комплекс, бібліотека, зручні гуртожитки, профілакторії. В університеті можна здобути рідкісні спеціальності: еколог, метеоролог, океанолог, водні біоресурси та аквакультура та ін. Студенти, які закінчили ОДЕКУ, працюють у багатьох країнах світу.

Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Що спочатку вивчають іноземці, які приїхали до України?
2. Де вони проходять мовну підготовку?
3. Скільки місяців навчаються іноземці на ПВ?
4. На скільки семестрів ділиться навчальний рік?
5. Який предмет на ПВ найважливіший?
6. Коли слухачі складають іспити та заліки?
7. Які предмети вивчають слухачі?
8. Що роблять слухачі у вільний час?

9. Слухачі з яких країн навчаються на ПВ?
10. Де слухачі навчатимуться потім?
11. Чому кажуть, що ОДЕКУ – сучасний ЗВО?
12. Які спеціальності можна отримати тут?
13. Де працюють студенти, які закінчили ОДЕКУ?

Текст 6.

Я РОЗМОВЛЯЮ УКРАЇНСЬКОЮ (за М. Вілсоном)

Коли вперше приїхав до Одеси, я не знав української мови. До цього я взагалі не чув української мови. Я знав, що "так" означає "yes" і що "ні" означає "no". І це було все .

Першим словом, яке я почув в аеропорту, було: «Паспорт». Мені здалося, що українська мова дуже схожа на англійську, потрібно лише сильніше вимовляти звук «р». Але говорити українською виявилось набагато важче, ніж я думав.

Після повернення до Нью-Йорка я твердо вирішив вивчити українську мову. З ранку до вечора протягом цілих днів я вивчав українські слова, робив вправи, читав українською.

Наступного мого приїзду до Одеси я вже говорив українською.

- Я вмю говорити українською, - сказав я російським друзям. — Щоправда, маю невеликий запас слів, але його вистачить.

Мої друзі були вражені таким прогресом.

Моя перша розмова українською була дуже успішною. Я вийшов із готелю і якась людина запитала мене, де вулиця Дерибасівська. Я сказав: «Ось!» - і показав пальцем.

На вулиці якийсь перехожий ненароком штовхнув мене і тут же попросив вибачення. Я відповів: Будь ласка! Якщо перекласти українське слово «будь ласка» англійською мовою словом «please», то це означатиме, що ви запрошуєте людину, яка штовхнула вас, повторити це ще раз. Але я знав, що перехожий цього не зробить.

У цьому випадку це дивовижне українське слово мало інше значення. Взагалі це слово має 40 тисяч різних значень. Наприклад, якщо ви просите про щось, то кажете: «Дайте, будь ласка... Дозвольте, будь ласка... Зробіть це, будь ласка...» І в той же час, якщо вам дозволяють щось робити, то кажуть: «Будь ласка, беріть... Будь ласка, робіть... Будь ласка, йдіть...» Коли запрошують до будинку, кажуть: «Заходьте, будь ласка...»

Якщо людина вибачається, вона каже: «Вибачте, будь ласка...»

"Будь ласка!" - каже людина у тому випадку, якщо вона згодна.

"Скажіть будь ласка!" - обурено вимовляє людина, якщо вона здивована або не згодна з чимось.

Якщо людина каже вам: «Дякую!» - Ви повинні відповісти: «Будь ласка!».

Я все це знав, настільки я вже володів українською мовою.

Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Як автор вивчав українську мову?
2. Якою була його перша розмова українською мовою?
3. У яких випадках українці кажуть: «Будь ласка»?

Текст 7.

ВАС ЗАПРОСИЛИ У ГОСТІ

Навіть знаючи мову, іноземці, які приїжджають в Україну, відчують проблеми при спілкуванні з українцями. Це відбувається тому, що вони не точно знають, як в українців прийнято поводитися в різних ситуаціях, на які теми прийнято говорити, які подарунки прийнято дарувати. Щоб добре розуміти українців, потрібно усе це знати.

Ваші знайомі, звісно, запрошують вас у гості. В українців не прийнято запрошувати в гості письмово, вас запросять або під час зустрічі, або телефоном. Як правило, українці запрошують гостей на вечір, годин на 6-7, тобто до вечері.

Якщо ви спитаєте, що з собою принести, то вам зазвичай скажуть:

"Нічого не треба. Приходьте самі». Не приймайте цей ввічливий жарт буквально. В українців не прийнято приходити зовсім із порожніми руками. Якщо в будинку є маленькі діти, купіть їм шоколадку, цукерки або якусь іграшку. Обов'язково принесіть квіти господині.

Зазвичай дарують непарне число квіток – три чи п'ять. Парне число приносять на похорон. Зверніть увагу на колір. Білий - символ чистоти, тому нареченій на весілля дарують білі квіти. Червоний колір - колір радості, перемоги, мужності, тому червоні квіти дарують не лише жінкам, а й чоловікам. Не прийнято дарувати жовті квіти. Вважається, що жовтий колір – колір зради та розлуки. Квіти, які ви принесете, обов'язково повинні бути живими. Дарувати штучні квіти, як, наприклад, це можливо в Китаї, в Україні не заведено.

Якщо ви йдете на день народження, обов'язково купіть який-небудь подарунок. В одній пісні співається: «Мені не дорогий твій подарунок, дороге твоє кохання". Вважається, що важлива не вартість подарунка, а вираження почуттів, кохання, уваги. Тому, коли дарують, кажуть: «Я знаю, що ви любите саме ці цукерки», «Я чув, ви давно шукали саме цю книгу». Даруйте все, що може сподобатися вашому другові або подрузі.

Дорогі подарунки прийнято дарувати на весілля чи ювілей – «круглу дату», як кажуть в Україні. Зазвичай це 30, 40, 50 років. Для цього рідні або знайомі іноді спеціально збирають гроші і домовляються, що вони куплять.

Як тільки ви прийдете в гості і роздягнетесь, вас почнуть знайомити з гостями. Коли представляють молодих людей, їх називають просто по імені, старших називають по імені і по батькові. Для іноземців це незвично, тому що в іменах багатьох народів по батькові немає. Звертатися до когось за прізвищем, як це можливо в інших країнах, в Україні не прийнято.

Господарі, які запросили вас, не показуватимуть вам свою квартиру, але якщо вас запросили на дачу, то обов'язково покажуть і будинок, і сад.

Зазвичай коли прийшли гості, майже відразу сідають за стіл. Спочатку господарі подають закуски: м'ясні та рибні салати, вінегрети, солоні та мариновані гриби, солоні огірки, помідори, капусту, солону рибу, шинку, ковбасу та сир. Потім на стіл ставлять «гаряче»: м'ясо, рибу чи птаха з якимось гарніром. На столі стоятиме і вино, і горілка, і навіть коньяк. Кожен з гостей п'є те, що він любить. При цьому обов'язково вимовляють тости за здоров'я господарів, їхніх батьків та дітей, здоров'я гостей. Після невеликої перерви п'ють чай. До нього подають торт, тістечка, цукерки, домашні пироги та варення.

Така вечера продовжується зазвичай години три - чотири. Гості розмовляють, розповідають анекдоти, історії зі свого життя. Часто говорять про політку, про свою роботу, сперечаються, не погоджуються із співрозмовником. Для багатьох іноземців, особливо для жителів Сходу, це незвично. Вони вважають, що сперечатися і не погоджуватися із співрозмовником в гостях, це неввічливо. Українці ж, навпаки, вважають людей, не охочих прямо висловити свою думку, нещирими.

Часто українці запрошують близьких друзів у гості лише для того, щоб поспілкуватися з ними. До такого вечора спеціально не готуються. Господарі ставлять на стіл усе, що знайшлося в холодильнику. Гості приносять з собою те, що вважають за потрібне. У таких випадках господарі зазвичай приймають гостей на кухні. Якщо ви хочете ближче дізнатися про українців, зрозуміти їхню національну психологію, то кращого місця для цього, ніж кухня, не знайти. Якщо у вас з'являться друзі, які запросять вас заходити в будь-який час, то вважайте, що вам пощастило.

(за О.Є. Белянком та Л.Б.Трушиною)

Скажіть, які правила поведінки українців вам здаються дивними, незрозумілими, незвичними? Як прийнято поводити себе в подібних ситуаціях у вас на батьківщині?

4. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь про ваше навчання на підготовчому відділенні ОДЕКУ.

Хто ви? Чому ви приїхали до України? Де ви зараз навчаєтесь? Скільки семестрів у навчальному році? Коли у вас іспити і які? Що ви вивчаєте на підготовчому відділенні? Який головний предмет на підготовчому відділенні? Хто ваші викладачі? Звідки (з яких країн) приїхали ваші друзі? Навчатися на підготовчому відділенні складно? Ви лише навчаєтесь чи у вас є час на відпочинок? Як ви відпочиваєте? Що ви знаєте про ваш університет? Скільки йому років? Скільки років працює підготовче відділення Одеського державного екологічного університету?

ЗАНЯТТЯ 4

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

наука	просвітитель
<i>область науки</i>	літератор
праця	педагог
<i>насилу</i>	філософ
допомога	спеціаліст
<i>за допомогою</i>	
афоризм	хірург
наркоз	кардіохірург
діагноз	цар, цариця
теорія ≠ практика	метеоролог
гвинтокрил	мандрівник
бактерія	дослідник
бактеріологія	конструктор
дослідження	рятувати – врятувати
імунологія	
мостобудування	відкривати – відкрити <i>закон</i>
ракета	народитись <i>коли? де? у якій сім'ї?</i>
<i>балістична ракета</i>	
конструювання	здобути освіту <i>де?</i>
зварювання	вчитися <i>скільки років? де?</i>
обсерваторія	викладати <i>де?</i>
метеорологія	розробляти - розробити
кібернетика	захищати – захистити
протезування	вивчати <i>кого?</i>
клапан	(не) подобається <i>що? кому?</i>
<i>серцевий клапан</i>	мандрувати = подорожувати
експеримент	вмирати - померти
використання	
	сільський
	<i>сільський священник</i>
	геніальний
	допитливий
	метеорологічний
	дивовижний
інакше = по-іншому	<i>дивовижна доля</i>

2. Прочитайте діалоги з теми: "Великий український учений".

Діалог 1.

- Хто це на портреті?
- Це Григорій Сковорода.
- Хто він?
- Він був геніальною людиною. Його називають українським Сократом. Він був просвітителем, поетом, музикантом, філософом.

Діалог 2.

- Де та в якій родині народився Григорій Сковорода?
- Він народився у родині бідного козака з Полтави.
- Що ви знаєте про його дитинство?
- Він був дуже допитливим хлопчиком, читав книги з ранку до вечора.
- Де навчався майбутній філософ?
- У Київській академії, потім 5 років у Європі.

Діалог 3.

- Ти знаєш, чому ця вулиця називається Пирогівська?
- Ні. Але я думаю, Пирогов – відома людина.
- Так, це був відомий лікар-хірург. Одеський медичний університет, військовий шпиталь теж носять його ім'я.
- Я знаю також інших відомих українських лікарів: Філатова, Амосова.
- А із сучасних українських лікарів у світі відомий Борис Годуров, кардіохірург. Він перший зробив трансплантацію серця в Україні.

Діалог 4.

- Про кого ця книга?
- Книга розповідає про життя Ігоря Сікорського.
- Я чув про нього. Його називають «батьком» гвинтокрила.
- А ти знаєш, що Ігор Сікорський народився та навчався у Києві?
- Ні, я про це не знав. А де він жив потім?
- У 1918 (тисяча дев'ятсот вісімнадцятому) році Сікорський поїхав до Франції, а пізніше в Америку. 1925 (тисяча дев'ятсот двадцять п'ятого) року за допомогою російського композитора Рахманінова він створив авіаційну фірму. З 1939 (тисяча дев'ятсот тридцять дев'ятого) року Сікорський займався тільки створенням гелікоптерів.
- Він не повернувся на батьківщину?
- Ні. Ігор Іванович Сікорський помер у 1972 (тисяча дев'ятсот сімдесят другому) році в США.

Діалог 5.

- Скажіть, будь ласка, чому Одеський університет має ім'я Іллі Ілліча Мечнікова?

- А ви знаєте, ким був учений?

- Так. Він займався бактеріологією. Завдяки його дослідженням почали успішно лікувати такі інфекційні захворювання як тиф, чума, холера, туберкульоз.

- Все вірно. Саме в Одесі Ілля Мечніков та Микола Гамалея відкрили першу в Україні бактеріологічну станцію. Це було 1886 (тисяча вісімсот вісімдесят шостого) року.

- Що було потім?

- А потім йому довелося виїхати. На дослідження ліків потрібні були гроші, а держава їх не давала.

- Куди поїхав Мечніков?

- Він переїхав до Парижа і працював у науковому інституті, який заснував знаменитий французький вчений Луї Пастер.

- А це правда, що Мечніков отримав Нобелівську премію?

- Так. Він отримав цю знамениту премію за роботи в галузі імунології.

3 . Прочитайте тексти з теми: "Великий український учений".

Текст 1.

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА

Григорій Сковорода народився 1722 (тисяча сімсот двадцять другого) року в родині бідного козака із Полтави. У дитинстві Григорій був дуже допитливим хлопчиком. Кажуть, перше слово, яке він сказав, було «чому». Відповіді на свої запитання він шукав у книгах. Він читав книги з ранку до вечора.

Під час навчання у Київській академії він багато займався. Друзі дивувалися: "Навіщо ти не спиш ночами?" «Я маю дізнаватися нове про світ, інакше я просто не можу жити. Мені цікаво все!" - відповів Григорій.

Здобувши освіту в Київській академії, він вирушив до Європи, де навчався ще 5 років. Повернувшись до України, став викладачем.

Студенти поважали та любили свого викладача . Сковорода вчив їх чесно жити, робити добро. Він часто казав студентам, що головне багатство людини – свобода.

Керівникам навчальних закладів не подобалося, чого він навчає дітей. Тому Григорій Сковорода залишив місце викладача і почав мандрувати Україною, щоб краще пізнати людей.

Він зустрічався із різними людьми. Він любив питати, як люди розуміють щастя.

Якось із Григорієм Сковородою захотіла зустрітися російська цариця Катерина Друга. Коли вона увійшла, усі люди почали кланятися, тільки Сковорода стояв прямо.

- Чому ти не кланяєшся мені? - запитала його Катерина.

- Не я хотів тебе бачити, а ти хотіла подивитися на мене. Як же ти розглянеш мене, якщо я нахилюсь? – відповів філософ.

Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Коли та в якій сім'ї народився Григорій Сковорода?
2. Де він здобув освіту.
3. Скільки років він навчався у Західній Європі?
4. Чому Григорія Сковороду називали мандрівним філософом?
5. Про що Сковорода любив запитувати людей?
6. Чому філософ не вклонився цариці?

Роздивіться малюнок. Як ви думаєте, чому Сковороду називали не тільки мандрівним філософом, а й філософом свободи?

Текст 2.

Прочитайте афоризми Григорія Сковороди:

- Кохання виникає з кохання; коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю.
- З усіх втрат - втрата часу найтяжча.
- Більше думай і тоді вирішуй.
- Визначай смак не за шкаралупою, а за ядром.
- З видимого пізнай невидиме.
- Будь-яка їжа та пиття смачні та корисні, але треба знати час, місце та міру.
- Хіба може говорити про біле той, кому невідомо, що таке чорне?

Який афоризм вам більше сподобався? Як ви його розумієте?

Текст 3.

ЛІКАР №1

Про Миколу Пирогова кажуть, що він лікар №1.

Микола Іванович Пирогов народився понад 200 (двісті) років тому 1810 (тисяча вісімсот десятого) року у великій сім'ї. Він мав 12 братів і сестер.

Один його брат часто хворів, і Микола бачив, як лікарі його лікували. Тож у дитинстві Микола дуже любив грати у лікаря.

Коли Миколі було лише 14 років, він вступив до Московського університету на медичний факультет. Вчитися було важко, тому що його батько помер і в сім'ї майже не було грошей.

Після університету Пирогов поїхав до Німеччини. Там він працював і продовжував навчатися. Незабаром він став професором хірургії. Пирогов читав лекції німецькою мовою в Дерптському університеті. Студенти його дуже любили, бо Пирогов багато знав про медицину.

Потім Микола Пирогов працював у Петербурзі в медико-хірургічній академії. Він займався як теорією медицини, так і практикою. Вперше у світі Пирогов став використовувати в хірургії наркоз.

Коли розпочалася Кримська війна, Пирогов був у Севастополі. У місті було багато поранених. Пирогов рятував їх. Він зробив близько 5 (п'яти) тисяч операцій.

Останніми роками Пирогов жив у селі під Вінницею. І свій останній діагноз Пирогов поставив собі. То справді був страшний діагноз – рак.

Пирогов жив і працював багато років тому. Але цього вченого ми не забули. Багато медичних університетів носять його ім'я, зокрема Одеський медичний університет. Є в Одесі і вулиця, що називається Пирогівська.

Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Про кого говорять, що він лікар №1?
2. Коли народився М.І. Пирогов?
3. У якій сім'ї він народився?
4. Скільки дітей було у ній?
5. Чому в дитинстві Микола любив грати у лікаря?
6. Скільки років було Миколі, коли він вступив до Московського університету?
7. Чому вчитися було важко?
8. Ким став Пирогов у Німеччині?
9. У якому університеті він читав лекції?
10. Чому студенти любили його?
11. Що вперше у світі використовував Пирогов?
12. Що робив Пирогов у Севастополі?
13. Що він робив останніми роками?
14. Який діагноз поставив собі Пирогов?
15. Чому ми говоримо, що ім'я Пирогова ми не забули?

Текст 4.

СЕРГІЙ ПАВЛОВИЧ КОРОЛЬОВ

С.П. Корольов народився 1907 (тисяча дев'ятого) року в Україні в Житомирі. З 1917 (тисяча дев'ятого) року Сергій із

матір'ю та вітчимою жив в Одесі. Тут він познайомився з льотчиками та зацікавився авіацією. Його цікавило конструювання літаків та ракет.

1924 (тисяча дев'ятсот двадцять четвертого) року Корольов почав навчатися в Київському політехнічному інституті, а потім продовжував навчатися в Московському технічному училищі імені Н.Е. Баумана.

Саме тоді у країні створювалася авіаційна промисловість. У 1933 (тисяча дев'ятсот тридцять третьому) році піднялася в повітря перша ракета.

Почалась війна. Треба було захищати Батьківщину. Разом з іншими конструкторами Корольов розробляв конструкції військових літаків.

Після війни Корольова було призначено головним конструктором балістичних ракет. Але він мріяв про космос.

4 (четвертого) жовтня 1957 (тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомого) року був запущений на орбіту Землі перший в історії штучний супутник. У 1961 (тисяча дев'ятсот шістдесят першому) році Корольовим створюється перший космічний корабель «Схід – 1», на якому був здійснений перший у світі політ людини в космос.

У 1966 (тисяча дев'ятсот шістдесят шостому) році Корольов помер, але багато із задуманого ним було здійснено його друзями та співробітниками.

Сергій Павлович Корольов зробив величезний внесок у світову космонавтику. Він був найвідомішим конструктором ракетно-космічних систем, космічних кораблів. У багатьох містах споруджено пам'ятники вченому, створено будинки-музеї. Ім'ям Корольова названо вулиці, у тому числі в Одесі.

Текст 5.

ЄВГЕН ПАТОН

Той, хто був у Києві, бачив гарний міст через Дніпро. Його довжина 1150 метрів. Цей міст носить ім'я Євгена Патона.

Євген Патон - видатний інженер і вчений. Він займався мостобудуванням та зварюванням. Патон створив перший у світі Інститут електрозварювання, який знаходиться у Києві та носить його ім'я.

Син Євгена Патона Борис Євгенович Патон також видатний український науковець у галузі металургії. Він був президентом Національної академії наук України.

Текст 6.

ОЛЕКСАНДР КЛОСОВСЬКИЙ

Олександр Клосовський – відомий вчений-метеоролог. Він є творцем Одеської обсерваторії. Він створив перші метеорологічні станції в Україні. У 1896 (тисяча вісімсот дев'яносто шостому) році їх було вже понад тисячу.

Багато років Клосовський викладав в Одеському університеті. Вперше в Україні він створив школу метеорологів.

Текст 7.

ЄГОР КОВАЛЕВСЬКИЙ

Єгор Ковалевський – людина дивовижної долі. Народився у маленькому українському селі на Харківщині. Пізніше став відомим мандрівником, дослідником та письменником.

З дитинства він любив читати книги про подорожі, географічні відкриття.

1828 (тисяча вісімсот двадцять восьмого) року закінчив Харківський університет і поїхав спочатку на Алтай, а потім на Урал шукати золото.

У 1839 (тисяча вісімсот тридцять дев'ятому) році вирушив до Середньої Азії, а потім до Північно-Східної Африки. У всіх країнах він вів географічні та геологічні дослідження. Він перший із географів правильно визначив положення витоків річки Білий Ніл.

З 1849 (тисяча вісімсот сорок дев'ятого) по 1851 (тисяча вісімсот п'ятдесят перший) роки мандрував Монголією і Китаєм. У своїй книзі «Подорож до Китаю» він розповів, як живуть монголи та китайці, дав опис Монголії та Китаю.

Текст 8.

УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ – МЕДИКИ

Українські вчені – медики чимало зробили для перемоги над хворобами.

Широко відоме ім'я мікробіолога та епідеміолога академіка Данила Заболотного. Він закінчив Новоросійський (Одеський) університет, працював на Одеській бактеріологічній станції. Першим у світовій науці відкрив шляхи поширення чуми та знайшов способи боротьби з цією страшною хворобою. Не раз він виїжджав боротися з епідеміями чуми та холери до Індії, Китаю, Аравії, Месопотамії. У свій час Заболотний був ректором Одеського медичного інституту, де створив першу у світі кафедру епідеміології. 1928 (тисяча дев'ятсот двадцять восьмого) року заснував у Києві Український інститут епідеміології та мікробіології Академії наук України. Ім'я Заболотного носить одна з вулиць Одеси.

Відомий бактеріолог Володимир Хавкін відкрив протичумну та протихолерну вакцини. Він є засновником Бактеріологічного інституту у Бомбеї.

Рідко зустрінеш людину, яка не чула б про київського хірурга професора Амосова. Він зробив безліч операцій, врятував життя величезної кількості людей.

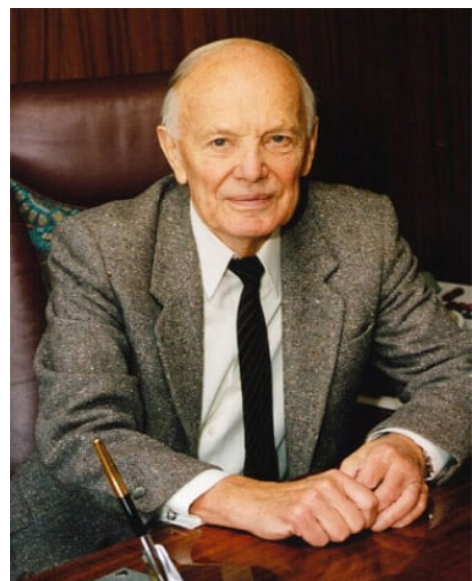
З 1960 (тисяча дев'ятсот шістдесятого) Амосов очолював відділ біологічної кібернетики в Інституті кібернетики. «Кібернетика цікавить мене дедалі більше, – говорив Амосов. – Багато змінюється в медицині – методики та принципи лікування, техніка та апаратура. Я впевнений, що майбутнє медицини пов'язане із точними науками».

1963 (тисяча дев'ятсот шістдесят третього) року Микола Михайлович Амосов вперше зробив протезування серцевого клапана. А 1965 (тисяча дев'ятсот шістдесят п'ятого) року створив і вперше у світі застосував на практиці апарат штучного кровообігу.

4. Перед вами портрети українських учених. Розкажіть, у якій галузі науки вони працювали, які відкриття зробили.

Сергій Корольов

Євген Патон

Олександр Клосовський

5. Користуючись матеріалами уроку, розкажіть про внесок у медицину українських лікарів, портрети яких наведені нижче.

Микола Пирогов

Академік Данило Заболотний

Володимир Хавкін

Микола Амосов

Тексти (для любителів гумору)

1

Якось журналіст запитав відомого фізика Альберта Ейнштейна, чи записує він свої великі думки і якщо записує, то куди: в блокнот, в записну книжку або в спеціальну картотеку. Ейнштейн подивився на великий блокнот журналіста і сказав:

- Милий мій, справжні думки спадають на думку так рідко, що їх неважко і запам'ятати.

2

Якось в приймальню ректора університету, в якому працював Альберт Ейнштейн, зателефонували по телефону. Секретар ректора взяла слухавку.

- Здрастуйте, - почула вона. - Ви не могли б мені дати домашню адресу професора Альберта Ейнштейна?

- Ні, - відповіла вона. - Професор Ейнштейн не дозволив нікому давати свою адресу.

- Бачите, це я, Ейнштейн, - була відповідь. - Справа в тому, що я пішов гуляти містом і заблукав. Я не знаю, як повернутися додому, тому що я забув свою адресу.

3

Відомий американський винахідник Томас Едісон кілька тижнів з ранку до вечора проводив у своїй лабораторії.

Нарешті дружина йому сказала:

- Завтра неділя. Ти повинен обов'язково відпочити. Виріши, де ти будеш відпочивати.

- Добре, - сказав Едісон. - Я вже вирішив.

Наступного дня дружина побачила, що він знову в лабораторії

4

Якось засновник фізичної хімії Микола Миколайович Бекетов працював в своєму кабінеті. Раптом до нього вбіг переляканий слуга і крикнув:

- У вашій бібліотеці злодії!

Бекетов відірвався від своїх паперів і спитав:

- Що ж вони читають?

Чи можна сказати, що поведінка вчених відрізняється від поведінки звичайних людей? Про які особливості вчених ви можете сказати, прочитавши ці маленькі тексти?

6. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь про великого українського вченого.

Як звати вченого? Ким він був (хіміком, фізиком...)? Де він народився і коли? У якій сім'ї він народився? Де навчався майбутній вчений? Як він навчався, чим цікавився? Де він працював після навчання? Які відкриття він зробив? Що він зробив (відкрив) уперше у світі? Чому цей учений великий? Які великі вчені жили чи живуть у вашій країні?

ЗАНЯТТЯ 5

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

професія	вчитель, вчителька
спеціальність	лікар
пенсія	метеоролог
<i>бути на пенсії</i>	відмінник, відмінниця
зміна – зміни	робітник
гроза	
безпека	
політ	
<i>безпека польотів</i>	радити - порадити
прогноз	ставати- стати (<i>ким?</i>)
<i>прогноз погоди</i>	подобатися - сподобатися
артист	спостерігати (<i>що? за чим?</i>)
медицина	складати - скласти
література	<i>складати прогноз погоди</i>
команда	забезпечувати – забезпечити
<i>футбольна команда</i>	<i>забезпечувати безпеку</i>
вантажівка = вантажна машина	здійснювати – здійснити (<i>що?</i>)
інтерв'ю	<i>здійснити мрію, плани</i>
	займатися (<i>чим?</i>)
журналіст	служити (<i>де?</i>)
економіст	<i>служити в армії</i>
інженер	спілкуватися
офіцер	<i>спілкуватися з людьми</i>
викладач	водити (<i>що?</i>)
капітан	<i>водити машину</i>
<i>капітан корабля, команди</i>	возити (<i>кого? що?</i>)
командир	ненавидіти
водій	
безробітний, безробітна	вигідно

2. Прочитайте діалоги на тему: "Моя майбутня професія".

Діалог 1.

- Ким працює твій батько?
- Мій батько працює журналістом.
- А ким був твій дідусь?
- Він також був журналістом.
- Я думаю, що ти будеш журналістом?
- Так, я також хочу стати журналістом.

Діалог 2.

- Ким працює твій дідусь?
- Раніше він працював інженером, а зараз він пенсіонер.
- А ти ким хочеш стати?
- Раніше я хотів стати біологом, а тепер вирішив стати лікарем.

Діалог 3.

- Оксано, ти сама пекла ці пиріжки?
- Звичайно. Смачно?
- Дуже. Хто навчив тебе готувати?
- Моя бабуся .Раніше вона працювала кухарем. Зараз вона на пенсії, пенсіонерка.

Діалог 4.

- Махмуд, скажи, будь ласка, ким працюють твої батьки?
- Мій батько працює будівельником у великій будівельній компанії. Моя мама – домогосподарка. Вона займається домашніми справами, виховує моїх молодших братів.
- Ти говорив, що в тебе є старша сестра. Чим вона займається?
- Вона ще навчається у школі. Але вже давно вона захоплюється модою та мріє стати модельєром.

Діалог 5.

- Сяолінь, ким ти хочеш стати?
- Я хочу стати лікарем.
- А хто за спеціальністю твої батьки?
- Мій батько економіст, він працює у великому державному банку. А моя мама працює швачкою на фабриці. Моя сестра - студентка. Після університету вона хоче працювати журналісткою на телебаченні.

Діалог 6.

- Дуань, чим ти цікавишся?
- Я цікавлюсь іноземними мовами, хочу бути перекладачем. Я вільно володію українською, російською, англійською мовами. Зараз вивчаю французьку та німецьку мови. Це важко, але цікаво.
- З ким ти розмовляєш французькою і німецькою?
- Французькою я розмовляю зі своїм другом Патріком, а німецькою зі своїм викладачем німецької мови.

3. Прочитайте тексти з теми: "Моя майбутня професія".

Текст 1.

Джавідан цікавиться кіно. Він хоче бути режисером. Ахмед хоче бути інженером. Діана захоплюється малюванням. Вона хоче бути художницею. Моніка радилася зі своїми батьками. Вона хоче вивчати міжнародне право і стати юристом. Фахао цікавиться історією. Він навчається на історичному

факультеті і мріє стати істориком, як його дідусь. Зараз його дідусь не працює. Він пенсіонер.

Текст 2.

ВИБІР ПРОФЕСІЇ

Мій друг народився та виріс в Одесі. Тут він спершу закінчив середню школу, а потім навчався в Одеському державному екологічному університеті.

Ще в дитинстві йому подобалося спостерігати за змінами у природі. Його цікавило, чому дощ, чому буває гроза.

Коли мій друг навчався в одинадцятому класі, він вирішив, що вступатиме до екологічного університету. Але на який факультет? Всюди вчитися цікаво. Зрештою він вибрав спеціальність метеоролога.

Зараз він працює в Одеському аеропорту та складає прогноз погоди. Це важлива робота, тому що метеорологи забезпечують безпеку польотів.

Текст 3.

УЛЮБЛЕНА ПРОФЕСІЯ

Я служив в армії і там навчився водити машину. Спочатку мені дали вантажівку, а потім легкову машину, якою я возив свого командира.

Після служби в армії я почав працювати водієм автобуса. На ньому я їздив лише три дні, бо маршрут автобуса був нецікавий: їдеш п'ять кілометрів туди та п'ять кілометрів назад. Сидиш у кабіні один, нема з ким поговорити. А я люблю їздити різними дорогами, спілкуватися з людьми. І я змінив автобус на таксі. З того часу я їздив по всьому місту, спостерігав, як їздять таксисти. Багато чого в них навчився.

Якось їхав я за містом. Раптом побачив на дорозі жінку з хлопчиком. Вона махала рукою: просила мене зупинитись. Я зупинився біля неї. Виявляється, вона вчителька, гуляла з дітьми лісом, один хлопчик бігав, упав і тепер не може йти. Вона просила мене відвезти хлопчика до лікарні. Потім мені телефонували батьки хлопчика та директор школи: вони дякували мені за допомогу. Приємно почуватися корисною людиною, потрібним людям!

Я люблю свою роботу, своє місто. Люблю ранкову пору, особливо влітку: їдеш містом, мотор немов пісню співає, і я співаю. Кудись поспішають перші пішоходи, йдуть перші трамваї. Знову народжується новий день!

Дайте відповідь на запитання по тексту:

1. Де герой оповідання навчився водити машину?
2. Ким він працював після служби в армії?
3. Чому він змінив автобус на таксі?

4. Що сталося одного разу?
5. Чому герою оповідання дзвонив директор школи та батьки хлопчика?
6. Чи почувасться герой оповідання потрібним людям?
7. Чи він щасливий?

Текст 4.

ІНТЕРВ'Ю (Частина 1)

Журналіст Антон Петров пише статті про молодь. Нещодавно він узяв кілька інтерв'ю у юнаків та дівчат. Він ставив їм два запитання: «Як ви вважаєте, що таке щастя?» і «Що для вас головне у житті?». Ось що сказали йому двоє молодих людей:

«Мене звать Анатолій Федоров. Мені 28 років. У мене вища освіта. Я програміст. Я думаю, що я щаслива людина, бо маю цікаву роботу. Я працюю на комп'ютері, створюю програми, які потрібні людям. Раніше я працював програмістом у науковому інституті та отримував невелику зарплату. Тепер я працюю у приватній фірмі та заробляю непогано, але гроші для мене – це не головне, головне – улюблена робота. Я не боюся втратити роботу. Але якщо це станеться, я не буду безробітним. Хороші програмісти будуть потрібні завжди, і в мене буде моя робота. Тому я знаю відповідь на запитання, що таке щастя. Щастя – це коли ти із задоволенням йдеш на роботу та із задоволенням працюєш».

"Мене звати Віталій. Я ніде не працюю і не навчаюсь. Я багато їжджу країною, купую і продаю, заробляю гроші. Я думаю, що гроші – це найголовніше у житті. Коли ти маєш гроші, ти можеш купити все: квартиру, машину, дачу і навіть любов. Ти можеш купувати гарні речі та не думати про те, що буде завтра.

Мені байдуже, що продавати. Головне, щоб це було вигідно. Але я думаю не лише про себе, а й про інших людей. Мій товар купують, отже, він потрібний людям.

Зараз я ще не знаю, що робитиму потім. У нашому житті все змінюється дуже швидко. Коли я матиму багато грошей, я зможу вступити до будь-якого університету. Я мрію стати економістом чи юристом і працювати у комерційній фірмі».

Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Як ви вважаєте, що таке щастя?
2. Що для вас головне у житті?
3. Як ви вважаєте, чи все можна купити за гроші?

Текст 5.

ІНТЕРВ'Ю (Частина 2)

Кожна людина по-своєму відповідає на запитання "Що таке щастя?" і «Що для вас головне у житті?». Ось що сказали журналісту Антону Петрову дві дівчини:

"Мене звати Людмила. Мені 20 років. Я навчаюсь у педагогічному університеті, на історичному факультеті. Хочу стати учителем історії. Мені подобається моя майбутня професія. Я маю багато проблем, але я не люблю говорити про них.

Я думаю, що головне в житті – це кохання. Щастя - це коли ти любиш і коли тебе люблять. Тому я мрію зустріти людину, яку любитиму все своє життя. Я хочу мати дітей: хлопчика та дівчинку. Я вже знаю, як я виховуватиму їх. Я думаю, що це дуже важливо – виховати добрих людей.

Я не знаю, чи щаслива я зараз чи ні. Я ще не зустріла кохану людину, хоча в мене багато друзів. Коли ми разом збираємося, вони багато говорять про бізнес, а це мені нецікаво. Я люблю читати книги, малювати, фотографувати, грати на гітарі».

"Мене звати Катя. Мені 24 роки. Я безробітна. Я думаю, що щастя – це коли людина живе красиво, коли вона має все, що їй потрібно в житті. Я хочу жити красиво, красиво одягатися, купувати гарні речі, їздити у гарному автомобілі, відпочивати за кордоном.

Хоча я не маю професії, я іноді працюю. Зазвичай я працюю недовго – три-чотири місяці, а потім йду. Мені важко щодня їздити на роботу. Ненавиджу міський транспорт, особливо вранці, коли люди їдуть на роботу, та ввечері, коли вони повертаються додому.

Я вважаю, що вродлива жінка взагалі не повинна працювати. Вона має бути господаркою у своїй квартирі, а ще краще – у своєму будинку. Але зараз, на жаль, я не маю нічого – ні роботи, ні своєї квартири, ні грошей. Я мрію зустріти багату людину, найкраще бізнесмена, і вийти заміж. Не має значення, скільки йому буде років, хоча, звичайно, краще, якщо він буде молодим. Кохання – це не найголовніше у житті. Головне – це жити гарно. Я думаю, що правильно кажуть люди: краще бути багатим і здоровим, ніж бідним та хворим».

Дайте відповідь на запитання по тексту:

1. Як ви ставитеся до слів Людмили?
2. Чи згодні ви з Катєю?

4. Прочитайте розповідь про вибір професії.

КИМ Я БУВ І КИМ Я НЕ БУВ

Чому я не став артистом?

Моя мати вирішила, що я маю стати артистом. Вона любила балет і часто ходила до театру. Якось мати сказала:

-Ти займатимешся балетом!

Я почав ходити до балетної школи.

На першому уроці вчителька сказала: «Здрастуйте, дівчатка і хлопчики! Я показуватиму, що робити, а ви повторюватимете. Дивіться, що я роблю, уважно слухайте музику та повторюйте!»

Ми дивилися, що робила наша вчителька та повторювали.

Я думав, що добре танцюю. Я хотів стати артистом. Але моя вчителька часто казала мені, що я не слухаю музику, коли танцюю. А я думав, що це не має значення, слухаю я музику чи ні.

Якось прийшла до школи моя мати і довго розмовляла з вчителькою. Удома мама довго розмовляла з татом.

Потім я вже не займався у балетній школі. Так я не став артистом.

Чому я не став відмінником?

Коли я навчався у дев'ятому класі, до нас прийшла нова учениця. То була висока, гарна, серйозна дівчинка. Її звали Іра. Вона мені одразу сподобалася. На уроках і вдома я думав лише про неї. Я хотів сподобатися їй.

Іра була відмінницею. Я вирішив добре вчитися і також стати відмінником.

Я довго думав, як сказати Ірі, що вона мені подобається, і вирішив написати їй листа. Потім я подумав: «Лист українською? Це не цікаво. Іра добре знає англійську мову. Я напишу їй англійською».

Це було важко. Майже всі слова я дивився в українсько-англійському словнику.

Через три дні я отримав відповідь. Іра виправила всі помилки в моєму листі і написала: «Раджу тобі серйозно вивчати англійську мову». Коли я побачив у листі сорок помилок, я зрозумів, що не стану відмінником.

Чому я став робітником та журналістом?

Коли я навчався у школі, я не знав, яку професію вибрати. Мені подобалася і медицина, і література, і біологія.

Я закінчив школу та вирішив стати журналістом. На іспиті я мав написати оповідання, але я не знав, про що писати. Я зрозумів, що погано знаю життя і тому вирішив працювати. Я почав працювати на заводі і став робітником.

На заводі був спортивний клуб. Тут я займався спортом та грав у футбол. Я був капітаном футбольної команди.

Якось я написав статтю до газети. У статті я розповів про нашу футбольну команду та про життя робітників.

Моя стаття сподобалася. Я почав часто писати статті про спорт. Так я став журналістом і почав працювати у газеті.

(За А. Маркушею)

Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Хто вирішив, що хлопчик має стати артистом?
2. Чому так мама вирішила?

3. Чим почав займатися хлопчик?
4. Куди він ходив?
5. Що сказала вчителька на першому уроці?
6. Що робили діти на уроці?
7. Що думав хлопчик?
8. Він хотів стати артистом?
9. Що казала йому вчителька?
10. Що думав герой оповідання, коли вчителька казала, що він не слухає музику?
11. Чому хлопчик не став артистом?
12. Як ви вважаєте, мати правильно зробила, коли вирішила, що хлопчик ходитиме до балетної школи?
13. Ким ви хотіли бути у дитинстві?
14. У якому класі навчався хлопчик, коли до класу прийшла нова учениця?
15. Яка була Іра?
16. Іра сподобалася хлопчику?
17. Чому він вирішив стати відмінником?
18. Чому він вирішив написати Ірі листа?
19. Чому він написав листа англійською?
20. Через скільки днів він отримав відповідь?
21. Що написала хлопчику Іра?
22. Чому хлопчик зрозумів, що не стане відмінником?
23. Як ви вважаєте, Ірі подобався хлопчик?
24. Які професії подобалися герою оповідання?
25. Він знав, ким стати, коли навчався у школі?
26. Ким він вирішив стати, коли закінчив школу?
27. Що герой оповідання зрозумів на іспиті?
28. Що він вирішив, коли зрозумів, що не знає, про що писати?
29. Ким і де він почав працювати?
30. Чим він ще займався?
31. Про що він розповів у статті?
32. Ким став герой оповідання та де він почав працювати?

5. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь про вашу майбутню професію.

Де ви зараз навчаєтесь? Де ви навчатиметесь після закінчення підготовчого відділення? Який навчальний заклад ви закінчили на батьківщині? Ким ви мріяли стати, коли навчалися у школі? Які предмети вам найбільше подобалися? Чому? Які предмети ви вважали особливо важливими? Як ви обрали свою майбутню професію? Що вам радили батьки, друзі, шкільні вчителі, родичі? Чому ви обрали цю професію? Що вам ще потрібно зробити, щоб здійснити свою мрію? Де ви працюватимете після університету? За якої умови ви вважатимете себе щасливою людиною? Яке

значення має для людини правильний вибір професії? Як ви розумієте вислів: «Найважча професія – бути людиною».

ЗАНЯТТЯ 6

СВЯТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

свято	політичний
звичай	історичний
<i>європейський звичай</i>	релігійний
ялинка	християнський
сосна	<i>християнське свято</i>
келих	пісний
опівночі	<i>пісний день</i>
душа	духовний
атрибут	<i>духовне свято</i>
<i>атрибут свята</i>	
візерунок	святкувати
орнамент	молитися
хрест	відзначати - відзначити
символ	наступати - наступити
жито	прикрашати - прикрасити
врожай	карати – покарати
	<i>покараний (ким? за що?)</i>
	оживати - ожити
християнин – християни	символізувати
	роздавати - роздати
	обмінюватися – обмінятися
	зберігати

2. Прочитайте діалоги з теми: «Свята українського народу».

Діалог 1.

- Доброго дня, Вікторе!
- Доброго дня, Володю!
- Ти не забув, що ми йдемо сьогодні на день народження до Ніни?
- Звичайно, ні. Тільки я не знаю, що їй подарувати.
- Згадай прислів'я: «Мені не дорогий твій подарунок, дорога твоя любов» і «Книга – найкращий подарунок».
- Дякую за пораду. Я йду до книгарні. До вечора.

Діалог 2.

- Привіт, Степане!
- Привіт, Фахао!
- Степане, розкажи, будь ласка, як в Україні зустрічають Новий рік?
- По-перше, вдома, у школах, на вулицях та площах ставлять ялинки чи сосни та прикрашають їх.
- А що ще?
- Люди дарують один одному подарунки. Особливо багато подарунків одержують діти.
- А ви готуєте на Новий рік якісь особливі страви?
- Ні. Але святковий стіл має бути смачним.

Діалог 3.

- Привіт Сашко!
- Привіт, Фаріде!
- Сашко, скоро Новий рік. У вас в Україні це також сімейне свято?
- Так звичайно. У новорічну ніч уся родина збирається разом. Рівно опівночі піднімають келихи з шампанським, вітають один одного та кажуть: «З Новим роком, з новим щастям!»
- А що ще кажуть?
- У народі кажуть: "Як зустрінеш Новий рік, так його і проживеш". Тому всі намагаються приготувати смачну їжу, добре повеселитися.

Діалог 4.

- Ганно, де ви зараз живете?
- У гуртожитку Одеського екологічного університету.
- Ви зустрічатимете Новий рік там?
- Так, ми організуємо свято у гуртожитку, в холі.
- Як ви організуєте свято?
- Ми розподілили обов'язки. Хтось готує святкову вечерю, хтось купує та вбирає ялинку.

Діалог 5.

- Де ви зустрічали Новий рік?
- У гуртожитку. З друзями.
- Як це було?
- Ми приготували святкову вечерю, убрали ялинку. О 23-й годині проводили старий рік. Згадали, що було гарного. А о 24 годині пили шампанське та зустрічали Новий рік.
- А концерт був?
- Так. Наші студенти співали різними мовами, танцювали, розповідали веселі історії та анекдоти. Кумар навіть показував фокуси. Потім ми співали та танцювали до ранку.

3. Прочитайте тексти з теми: «Свята українського народу».

Текст 1.

В Україні багато свят.

Політичні свята – це День Незалежності та День Конституції. День Незалежності святкують 24 (двадцять четвертого) серпня, а День Конституції відзначають 28 (двадцять восьмого) червня.

Існують історичні свята. Наприклад, Міжнародний жіночий день 8 (восьме) Березня. Але зараз, як правило, це свято вже не відзначають.

Багато професійних свят: День вчителя, День будівельника, День рибалки та інші.

Релігійних свят також багато. Найважливіші з них – це Різдво та Великдень.

Текст 2.

НОВИЙ РІК В УКРАЇНІ

Довгий час у Київській Русі святкували кілька варіантів Нового року: 1 березня та 1 вересня. Новий рік, який наставав 1 березня, вважали святом весни, сонця та тепла, очікування нового врожаю.

Цього дня запалювали вогонь.

І лише з 1700 (тисяча семисотого) року Новий рік почали святкувати за європейським звичаєм – 1 січня.

Текст 3.

РІЗДВО

Різдво – велике християнське свято, день народження Ісуса Христа. Слово «Різдво» походить від слова «народження». Зараз його святкують у нашій країні 25 грудня.

Ніч перед Різдвом – Святвечір. На Святвечір християни моляться. А коли з'являється перша зірка, хазяїн входить у будинок і каже: Христос народжується! Славмо Христа!». Потім уся сім'я збирається за святковим столом. На стіл обов'язково ставлять традиційні страви: кутю, узвар та калачі. М'ясні та молочні страви не їдять, бо це пісний день.

25 грудня всі ходять у гості один до одного, дарують подарунки. А діти та молодь ходять по хатах колядувати, тобто. співати колядки. Колядки – це спеціальні різдвяні пісні. Вони славлять Діву Марію, Ісуса Христа, обов'язково бажають добра, щастя, багатства тим, до кого приходять колядувати.

Текст 4.

ВЕЛИКДЕНЬ

Великдень – це велике християнське свято. Християни вірять, що цього дня багато століть тому ожив покараний за свою віру Ісус Христос, який помер. Ісус Христос є людиною, сином Божим. Християни люблять свого

Бога і живуть за християнськими законами. Головний із цих законів: «Любіть усіх людей так, як Ви хотіли б, щоб любили Вас».

Перед Великоднем господині особливо старанно прибирають будинок, готують святкові страви. Люди вночі йдуть у храм, щоб освятити святкову їжу. У храмі буває дуже багато людей. Вони слухають священника і моляться.

Головна страва на великодньому столі – паска. Це солодкий білий хліб із ізюмом. Паски печуть тільки на Великдень. Люди пригощають пасками своїх рідних та друзів. Інша страва – це фарбовані чи розмальовані яйця. В Україні їх називають крашанками та писанками.

Зазвичай Великдень буває навесні, у квітні чи на початку травня. Природа оживає, яскраво світить сонце, співають птахи.

Українці люблять святкувати Великдень, бо цього дня радіє не лише тіло, а й душа. Великдень - велике духовне свято: воно дарує людям добро, любов, надію щастя. Цього дня християни вітають одне одного так: Христос воскрес! І відповідають: «Воістину воскрес!»

Текст 5.

ПИСАНКА І КРАШАНКА

З давніх-давен яйце вважається символом початку життя. Яйце – обов'язковий атрибут свята Великодня.

Пасхальні яйця - символ Великодня. Чому їх так називають? Назва писанки походить від «писати», «розписати». Розписати яйце – значить намалювати на ньому різні візерунки, орнаменти.

На них малюють зірки, хрести, квіти, листя, сонце. Писанки роблять із дерева, глини, каменю.

Крашанки – це варені розфарбовані яйця. Раніше яйця фарбували лише у червоний колір, бо червоний колір символізує життя. Часто на яйцях пишуть: Христос воскрес!

Крашанками та писанками на Великдень обмінюються, дають рідним, сусідам, коли йдуть у гості, роздають бідним.

Раніше писанки і крашанки зберігали довго, а в травні селяни йшли в поле і клали яйця в зелене жито. Якщо яйця не було видно, то буде хороший урожай.

Як раніше, так і зараз кожне село в Україні має свої писанки. Їх розписують бабусі, мами та діти. Особливо гарно розписують писанки у Карпатах.

Роздивіться малюнок. Де писанки, а де крашанки?

Текст 6 (для допитливих).

ПРАВОСЛАВНІ СВЯТА

У Україні живуть не тільки українці, але й молдавани, євреї та інші народи. У кожного народу своя рідна мова, своя культура і своя релігія. Велика частина українців - православні християни; татари - мусульмани; євреї сповідують іудейську релігію. Є в Україні і неправославні християни - католики, баптисти, адвентисти.

Багато люди взагалі не вірять у Бога, але навіть вони відзначають традиційні православні свята: Різдво, Великдень, Трійцю.

Святки - так називаються в Україні дні святкування Різдва Христового, які починаються 25 січня і продовжуються 12 днів. Усі ці дні молоді люди гадають, щоб дізнатися свою долю. Наприклад, дівчата кладуть на підлогу свої кільця і приносять у будинок курку. Чиє кільце клюне курка, та вийде заміж. Потім на підлогу кладуть хліб, вугілля, ставлять тарілку з водою. Якщо курка клюватиме хліб, то чоловік буде багатий, якщо клюне вугілля, то бідний, якщо курка буде пити воду, то чоловік буде п'яницею.

Найважливіше православне свято – Великдень. Великодню передуює шеститижневий Великий піст. У цей час не можна їсти молочну і м'ясну їжу, пити вино. За старих часів під час Великого посту не дозволялося грати весілля, співати пісень. В останній тиждень перед Великоднем християни ходять до церкви і згадують про страждання Ісуса Христа. За переказом, Ісус у четвер був засуджений на смерть, у п'ятницю вранці страчений на хресті, увечері його було знято з хреста і поховано, а через день він воскрес з мертвих.

Увесь останній тиждень християни готуються до свята Великодня:

печуть паски - високі здобні хліби - символ майбутнього врожаю, фарбують курячі яйця - символ життя.

У ніч перед Великоднем у церквах триває багатогодинна служба, яка закінчується хресним ходом навколо храму.

У неділю люди святкують Великдень, їдять паски і яйця, ходять один до одного у гості. При зустрічі вони кажуть: Христос воскрес! і в відповідь чують: «Воістину воскрес!» На п'ятдесятій день після Великодня відзначають свято Трійці - триєдності Бога Отця, Бога Сина та Бога Святого Духа. За переказами, в цей день на учнів Ісуса Христа зійшов святий дух, і вони заговорили різними мовами, яких раніше не знали. Надалі вони вирушили до різних країн поширювати цими мовами християнське вчення.

Люди відзначають свято Трійці як день закінчення посівних робіт. У цей день прийнято відвідувати цвинтар і поминати померлих.

4. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь на тему: «Свята українського народу».

Які свята відзначають в Україні? Які ви знаєте політичні свята? Коли їх відзначають? Які ви знаєте історичні свята? Які є професійні свята? Які великі релігійні свята є в Україні? Які свята відзначають у вашій країні? Яке свято ви любите найбільше? Як ви його відзначаєте? Що ви кажете вашим друзям, коли вітаєте їх зі святом? Чого ви їм бажаєте? Кому і коли ви надсилаєте привітання? Як ви зустрічаєте Новий рік? До кого ви підете у гості на свято? Кого ви запросите на день народження? Коли у вас день народження? Що ви маєте намір подарувати своєму другові на день народження?

ЗАНЯТТЯ 7

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЕТ Т.Г.ШЕВЧЕНКО

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

академія

Академія мистецтв

Петербурзька Академія мистецтв

наказ

за наказом (кого?)

могила

талант

талант до малювання

хата

степ, степи

казахські степи

поміщик

художник

письменник

кобзар

цар

геній

односелець, односельці

член

член партії, організації

знищення

знищення кріпацтва

імперія

пам'ятник (кому?)
статуя
скульптура
живопис
твір
літературний, музичний твір
кріпосництво = кріпосний лад
посилання
контракт
укласти контракт
організація
таємна організація
насіння

демократ
земляк, землячка, земляки
кріпосний

знаменитий
видатний

російська імперія
знищення кріпацтва
імперія
російська імперія

мріяти
проводити - провести (час)
милуватися - помилуватися (чим?)
оглядати оглянути (що?)
викуповувати - викупити
видавати - видати
заарештувати
посилати - заслати
забороняти - заборонити
ховати - поховати
кланятися - вклонитися
закликати – закликати
обговорювати - обговорити
зображати - зобразити
засипати - засипати
заарештовувати - заарештувати

2.Прочитайте діалоги з теми: «Великий український поет Т.Г.Шевченко».

Діалог 1.

- Скажіть, будь ласка, яка це вулиця?
- Це проспект Шевченка.
- Шевченка? Я чув, що в Одесі є парк Шевченка.
- Все правильно. Одесити, як і всі українці, люблять та поважають цю людину. І пам'ятник Шевченку в Одесі також є.
- Ким був Шевченко?
- Він відомий український поет. Жив у 19 (дев'ятнадцятому) столітті.

Діалог 2.

- Фахао, ти чув ім'я Шевченка?
- Звісно, це український поет, талановита людина.
- Ти знаєш, що Тарас Шевченко був добрим художником?
- Ні, я про це не знав. А що він зображував на картинах?
- Він створив багато портретів, писав українські краєвиди, картини на історичні теми, зображував життя народу.

Діалог 3.

- В Одесі є пам'ятник Тарасу Шевченку ?

- Звичайно. Він знаходиться у парку Шевченка.
- А в інших містах України?
- Не лише в Україні, а й в інших країнах поставили понад 400 пам'ятників великому поетові.

Діалог 4.

- Скажіть, якими мовами перекладені твори Шевченка?
- Звичайно, багатьма слов'янськими мовами. Твори великого українця видано 15 мовами народів світу.

Діалог 5.

- Які вірші Шевченка ти любиш?
  - Я читав багато віршів Шевченка українською мовою. Мені дуже подобається вірш «Садок вишневий».
  - Коли він написаний?
  - Поет писав його на засланні. Видно, як він сумує за Україною.
- Послухай:

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть.
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають, ідучи, дівчата,
А матері вечерять ждуть.
Сім'я вечерея коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

- Так, дуже гарний вірш. Дякую. Я обов'язково прочитаю вірші Шевченка.

2. Прочитайте тексти з теми: «Великий український поет Т.Г. Шевченко».

Текст 1.

Видатний український поет – демократ Тарас Григорович Шевченко народився 1814 року неподалік Києва. Його батьки були кріпаками. Коли хлопчикові було дев'ять років, померла його мати, а за два роки помер батько. Тарас багато працював у поміщика. Хлопчик був дуже розумним і

талановитим і хотів навчатися, але він був кріпаком і не міг ходити до школи. Найбільше Тарас любив музику та малювання.

1831 року поміщик переїхав з України до Петербурга, з ним поїхав і Тарас. Вдень він працював у, а ввечері йшов до Літнього саду малювати скульптури. Там Тараса побачив український художник Сошенко. Він познайомив Тараса з видатними російськими художниками та письменниками, і вони вирішили допомогти Тарасу. Друзі викупили Тараса Шевченка у поміщика, і 1838 року він став вільним.

Тарас Шевченко почав навчатися у Петербурзькій Академії мистецтв. Він багато працював: малював, читав, цікавився історією, філософією, фізикою, вивчав європейські мови. За свої картини Шевченко здобув три срібні медалі.

1945 року Тарас Шевченко приїхав до України та почав працювати викладачем у Київському університеті. Він почав писати вірші, коли ще був кріпаком. Перша книга Шевченка «Кобзар» була видана у 1840 році та стала відомою. У своїх віршах поет писав про важке життя українських селян, закликав їх боротися за волю. 1847 року за наказом російського царя Шевченка заарештували та заслали до казахських степів.

Життя на засланні було дуже важким. Поетові заборонили писати та малювати. Але друзі не забували Шевченка: писали йому листи, надсилали книжки. На засланні Шевченко був десять років. Згодом йому не дозволили жити в Україні, бо цар боявся поета. Шевченко повернувся до Петербурга дуже хворим і в 1867 році помер. Друзі Шевченка поховали його в Україні, на березі Дніпра, неподалік Києва. На його могилі у Каневі завжди багато квітів.

а) Дайте відповіді на запитання по тексту:

1. Коли і у якій сім'ї народився Т.Г. Шевченко?
2. З ким він познайомився у Петербурзі?
3. Де навчався та працював майбутній поет?
4. Про що писав Шевченко?
5. Чому Шевченка відправили на заслання?
6. Де поховали Шевченка?

б) Роздивіться наступні малюнки. Яким ви уявляєте дитинство Тараса? Більш детально ви прочитаєте про це у наступному тексті.

Текст 2.

Кожен народ має своїх національних геніїв. В Англії це, наприклад, Вільям Шекспір. Україна також має свого національного генія. Це Тарас Григорович Шевченко.

Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 року в селі Моринці у родині селян-кріпаків. Сім'я була велика, жили бідно. Батьки від ранку до вечора працювали на поміщика.

1823 року померла мати Тараса, а через два роки – батько. В 11 років Тарас залишився сиротою. Його взяв до себе слугою в будинок поміщик Енгельгардт. З дитинства Тарас мав талант до малювання. У вільний час він малював на стінах та дверях. Його малюнки прикрашали хати односельців. Тарас хотів вчитися малюванню, але для цього треба було отримати дозвіл у поміщика.

1831 року поміщик Енгельгардт переїхав до Петербурга. Разом із ним переїхали і його кріпаки. Енгельгардт помітив талант до малювання у Тараса та дозволив йому вчитися живопису.

1832 року поміщик уклав контракт із художником Василем Ширяєвим, у якого Тарас мав жити та навчатися чотири роки. Тарас радів: він отримав можливість вчитися живопису.

Художник Ширяєв мав велику бібліотеку та колекцію картин. Він дозволив Шевченкові користуватися бібліотекою. Тарас багато читав, знайомився з європейською літературою.

1836 року Тарас Шевченко потоваришував з українським художником Іваном Сошенком, який був студентом Академії мистецтв. Разом із ним Тарас ходив на літературні вечори, де познайомився з російськими та українськими письменниками, поетами, музикантами, художниками. Вечорами читали вірші, обговорювали нові літературні та музичні твори. До життя молодого Шевченка увійшли музика та поезія.

Відомі художники Карл Брюллов, Олексій Венеціанов та поет Василь Жуковський вирішили звільнити талановитого юнака з кріпацтва. В 1838

вони зібрали 2500 рублів і викупили його у поміщика Енгельгардта. 22 квітня 1838 року Тарас Шевченко став вільною людиною

Текст 3.

1838 року Тарас Шевченко став учнем Петербурзької академії мистецтв. Його вчителем був професор академії Карл Брюллов - відомий художник. Карл Брюллов навчав Шевченка не лише малювати. Він давав поради, які книги читати, щоб здобути загальну освіту. Він ходив з Шевченком до музею Ермітаж і розповідав про історію світового мистецтва. Він брав Тараса із собою в театр та на концерти.

У будинку Карла Брюллова Шевченко познайомився з багатьма відомими людьми, які жили в Петербурзі або приїжджали до Росії.

Шевченко все життя пам'ятав свого великого вчителя і був вдячний Карлу Брюллову за навчання і турботу.

Подивіться на картини Шевченка. Які теми його цікавили?

Текст 4.

ШЕВЧЕНКО – ПОЕТ

У Петербурзі Тарас Шевченко не лише займався живописом, а й почав писати вірші. Любов до живопису і поезії в нього нероздільні.

1840 року вийшла його перша книга українських віршів «Кобзар». Вірші з цієї книги переписували, вчили напам'ять. Деякі люди вивчили українську мову, щоб читати вірші Шевченка.

У своїх віршах поет розповідає про Україну, важке життя простих українців, згадує героїчне минуле.

Вірші Шевченка легко запам'ятовуються. Багато з них стали піснями:

Єсть на світі доля,
А хто її знає?
Єсть на світі воля,
А хто її має?
Єсть люде на світі —
Сріблом-злотом сяють,
Здається, панують,
А долі не знають —
Ні долі, ні волі!
***

І багата я,
І вродлива я,
Та не маю собі пари,
Безталанна я.
Тяжко, тяжко в світі жить
І нікого не любить...

Подивіться на наведені нижче малюнки. Як ви думаєте, чому збірка віршів Шевченка називається «Кобзар»?

Обкладинка першого видання збірки «Кобзар»

Кобзар – народний співець

Текст 5.

ЗАСЛАННЯ

1845 року в Україні було створено таємну організацію – Кирило-Мефодіївське товариство. Членом цього товариства став Тарас Шевченко. Члени організації говорили про волю, про майбутнє України, про знищення кріпацтва у Російській імперії.

Поет багато їздив Україною. Він казав, що люди народжуються вільними і вільними повинні жити.

Зазвичай Шевченко збирав довкола себе простих людей. Брав насіння. Клав одне насіння і говорив: «Це цар». Потім клав кілька насінин і казав: «Це поміщики». Нарешті брав багато насіння і засинав ними «царя» та «поміщиків», говорячи: «А ось ми – народ!». Так він показував силу народу.

Весною 1847 року Тараса Шевченка та всіх членів товариства заарештували. Поета заслали до казахських степів.

Тарас Шевченко перебував на засланні 10 років. У 1857 році, хворий, він повернувся до Петербурга. Уряд не дозволив поетові жити в Україні.

10 березня 1861 року Тарас Шевченко помер.

Поховали поета над Дніпром у місті Каневі.

Могила Т.Г. Шевченка

Про який період з життя поета ми дізнаємось з наступного малюнку?

5. Прочитайте запитання. За допомогою питань складіть розповідь на тему: «Великий український поет Т.Г. Шевченко».

Хто такий Шевченко? Коли і де він народився? Ким були його батьки?

Чому Тарас не ходив до школи? Що Тарас любив робити у дитинстві? Чому він опинився у Петербурзі? Чим він там займався? Як Тарас Шевченко став вільним? Як називається перша збірка віршів Шевченка? Чому поет опинився на засланні? Чи міг він після повернення жити в Україні? Коли помер Тарас Шевченко і де його могила?

ЗАНЯТТЯ 8

МІЙ УЛЮБЛЕНИЙ ВІРШ

Прочитайте вірші Тараса Шевченка

1. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

женитися = оженилися

докучати

розважати

убогий

голий

Не женися на багатій,
Бо вижене з хати,
Не женися на убогій,
Бо не будеш спати.
Оженись на вольній волі,
На козацькій долі:
Яка буде, така й буде,

Чи гола, то й гола.
Та ніхто не докучає
І не розважає —
Чого болить і де болить,
Ніхто не питає...

Як ви вважаєте, у чому щастя людини? Як відповідає на це питання Шевченко?

2. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата.
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

3. Прочитайте слова та вирази. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

могила
степ
лан
круча
кайдани

ховати - поховати
ревіти = ревти
линути = полинати (=летіти)
рвати – порвати
кропити – окропити (=обливати)
поминати – пом'янути

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.

Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу... отоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого бога
Молитися... А до того —
Я не знаю бога.

Поховайте та вставайте.
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

25 грудня 1845 в Переяславі

Прочитайте наступні слова Т.Г. Шевченка. Що об'єднує їх із «Заповітом»?

Свою Україну любіть.
Любіть її... Во врем'я люте.
В останню тяжку минуту
За неї Господа моліть.

Про що свідчать наступні рядки з віршу Шевченка?

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра.

Бажаємо успішно здати іспит!

Література:

1. Борисова З.У. Українська мова: Навч. посіб. для підгот. інозем. студ. до вищ. навч.закл. / З.У. Борисова, І.П. Євсєєва. - 2-ге вид., Стереотип. - К.: МАУП, 2007. -72 с.
2. Матвєєва Н.М., Мірак'ян І.Г.. Знайомимося з Україною: навчальний посібник для іноземних студентів підготовчих факультетів. - Одеса: Астропринт, 2000. - 156 с.
3. Методичні вказівки з дисципліни «Українська мова як іноземна» для самостійної роботи слухачів-іноземців підготовчого відділення (підготовка до іспиту, 1 семестр) (Воронежцева А.А., Глушкова Н.М.) (39 с., ел. видання, 2023 р.). <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/12143/>
4. Чистякова А.Б. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів/ Чистякова О.Б., Селіверстова Л.І., Лагута Т.М. - Х.: Видавництво «ІНДУСТРІЯ», 2008. - 384с.